

культура

К*Ж

щоп'ятниці

всеукраїнський тижневик 31 жовтня–6 листопада 2014 р.

і життя

Обличчя Майдану

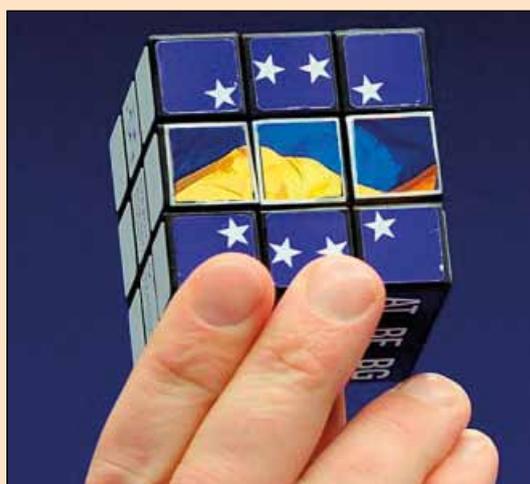
стор. 4

Харківські «драми»

стор. 16–17

Нова українізація

стор. 24

Анна БАГРЯНА

НОВИНИ

ОПЕРАТИВНЕ СПІЛКУВАННЯ

24 жовтня керівництво Міністерства культури України взяло участь у прямій телефонній лінії Кабінету Міністрів України. Під час брифінгу на початку міністр культури України Євген Нищук наголосив на ініціативах Мінкультури: на переговорах з Європою щодо входження України у міжнародні культурні програми, співпраці щодо обміну досвідом з Литвою і Польщею та інших. Розповів і про підтриману урядом законодавчу ініціативу щодо введення мораторію на забудову у зоні об'єктів всевітньої спадщини, так званих буферних зонах.

Міністр відповів на запитання телефоном: щодо ситуації з освітніми мистецькими закладами на сході України, отримання державних нагород митцями, театральної реформи та російської пропаганди у теле- та радіоефірах.

ДЕРЖАВА ТА «МОЛОДІСТЬ» – ДІТЯМ

25 жовтня Євген Нищук відвідав перший кінопоказ у рамках відкриття 44-го Міжнародного кінофестивалю «Молодість» – українську дитячу стрічку «Трубач». Поважною гостею кінопоказу ста-

ла перша леді України Марина Порошенко.

Повнометражний сімейний дитячий музичний фільм українського виробництва, відзнятий режисером Анатолієм Матешком, на 100 % профінансований бюджетним коштом. Його кошторис – 16 млн грн. У ролях – Римма Зюбіна, Ірма Вітовська, Олексій Горбунов, Володимир Горянський і юні актори Льоня Шевченко, Денис Капустін та багато інших.

ЗАБОРОНА ДЛЯ КОБЗОНА

«Люди, котрі ганьблять нашу державу, українську землю, вми-ту кров'ю тисяч наших найкращих синів і дочок, не мають права приїздити до України. Вони мають бути персонами нон-грата. Ці особи не є бажаними в Україні і ніколи не будуть втрапою для нашого народу і культури», – заявив міністр культури Євген Нищук стосовно

заборони в'їзду до України деяким російським митцям.

Зокрема, своє справжнє обличчя показав Йосип Кобзон, виступивши з концертом на окупованому бойовиками Донбасі.

ШАНА ГЕРОЯМ

28 жовтня, в 70-ту річницю звільнення України від фашистських загарбників, міністр культури України Євген Нищук взяв участь у церемонії покладання квітів до могили Невідомого солдата у парку Слави в Києві.

БАРОКО ВІД ЗНАМЕНИТОСТЕЙ

У Національній філармонії України концертном всевітньовідомого диригента й скрипаля Стефано Монтанарі з ансамблем старовинної музики Accademia Bizantina урочисто відкрито перший фестиваль італійського музичного бароко в Україні Italia Festival Barocco. Його проводять посольство Італії та Італійський інститут культури в Україні у співпраці з Міністерством культури України з нагоди головування Італії в Євросоюзі.

Захід триватиме до 4 листопада у провідних культурних та освітніх закладах Києва. У ньому беруть участь відомі італійські та українські виконавці барокового репертуару, зокрема колективи Accademia Bizantina, Festina Lente, Il Sogno Barocco.

МИСТЕЦЬКА ПІДТРИМКА

В Українському домі Державна художня середня школа імені Тараса Шевченка в рамках безстрокової благодійної акції на підтримку захисників України «Єднаймося», презентувала виставку-продаж 93 творчих робіт учнів та 32 – викла-

дачів закладу. За дві вечірні години було куплено 21 роботу на суму 4600 грн. Заплановано зібрати 45000 грн матеріальної допомоги для придбання необхідних речей бійцям АТО.

Експозицію доповнювала фотгалерея про імпровізовану виставку з дитячих листівок та оберегів для захисників незалежності України.

ПАТРІОТИЧНИЙ ФЕСТИВАЛЬ

У містечку Сватове на сході України вшосте відбувся патріотичний концерт-конкурс поезії, присвячений Великому Кобзарю Тарасові Шевченку, – Свистунівський фестиваль.

На сцену вийшли живі Герої України – учасники Євромайдану, люди, які рішуче протистоять сепаратистам, а також бійці добровольчих батальйонів, воїни Збройних сил.

Участь у поетичному змаганні взяли 64 конкурсант з усіх п'яти шкіл Сватового, дванадцяти сільських шкіл та дитячого садка «Веселка» Сватівського району. Вперше на фестивалі прибули гості з Рубіжного, Старобільська, Куп'янська.

КОНКУРС СТРОЮ ТА ПІСНІ

Львівська середня спеціалізована музична школа-інтернат імені С. Крушельницької провела конкурс строю і пісні між учнями 4–8 класів, присвячений Дню захисника України, Дню утворення козацтва та УПА.

У святі взяли участь офіцери громадської організації «Українське реєстрове козацтво» Андрій Богданович Костишин та Вадим Володимирович Швабський, які були її членами журі.

Учні виконували козацькі, стрілецькі пісні «Хай живе, живе Вільна Україна», «Ой, на горі, на Маківці», «Ой, у лузі червона калина», «Чи то буря, чи то грім», «Отаман», «Чи то в хмарі гуде» та інші.

ВЕЧІР МЮЗИКЛУ

31 жовтня Київський національний академічний театр оперети запрошує на «Вечір мюзиклу».

Разом із глядачами Національна оперета на «Вечорі мюзиклу» буде

досліджувати романтичний і темпераментний жанр, торкаючись творчості легендарних композиторів: Л. Бернстайна, Е. Уеббера, Дж. Кандера, К. Портера, Р. Роджерса, М. Хемліша, Дж. Хермана та інших. На глядачів чекає сучасна інтерпретація вже відомих шедеврів жанру і приємне знайомство з багатьма прем'єрними номерами (із мюзиклів «Кабаре», «Вестсайдська історія», «Звуки музики», «Знедолені», «Енні», «Хело, Доллі!», «Ісус Христос – суперзірка» та інших).

Влучна гра, чарівний вокал, сповнена новаторства хореографія,

видовищне сценічне оформлення, оригінальні костюми, світлові і звукові спецефекти залишать яскраві враження та подарують незабутні спогади про емоційний і гламурний «Вечір мюзиклу».

ТИЖДЕНЬ БАНДУРИСТІВ

В українській Вікіпедії триває Тиждень кобзарів, лірників і бандуристів, який має на меті розши-

рення, поглиблення та уточнення статей цієї тематики у вільній енциклопедії.

Мистецтво кобзарів, бандуристів, лірників, яке своїми зачатками сягає періоду Київської Русі, мало в усі часи велике значення для України і завжди було в пошані серед народу. Народні співці – кобзарі, бандуристи й лірники – завжди були поруч із борцями за свободу, рівність та незалежність і часто гинули в цій боротьбі. Як правило, вони вели скромне життя, не претендували на своє возвелення і

тому часто їхні імена залишалися маловідомими, незважаючи на те, що більшість із них були не тільки великими митцями-музикантами, але й цікавими особистостями.

Хоча кобзарський тиждень швидко промайне, писати до Вікіпедії статті цієї тематики, як і будь-якої іншої, можна у будь-який час.

НАС НЕ ЗДОЛАЮТЬ

28 жовтня у Національному музеї літератури України відбулася благодійна акція «На цій землі нас не здолають» на підтримку українських воїнів, які беруть участь у воєнних діях на Сході України. Збиралися кошти для наших солдатів, які перебувають нині в зоні АТО або на лікуванні у шпиталях.

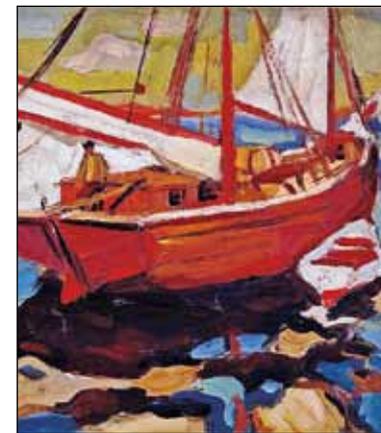
У програмі – аукціон, лотерея, збір книг для жителів Сходу, благодійний концерт, автограф-сесія за участю письменників, майстер-класи тощо. Відбулися майстер-класи з виготовлення витинанки від Наталії Кучер, виробів із соломки від Ірини Білай, писанок від Лесі Турукіної, ляльки-мотанки від Ганни Земко та Ніни Михайлишиної, розпису «запашної іграшки» від Наталії Панич... Усі ці вироби можна було придбати для допомоги АТО.

ПАМ'ЯТІ ГЕРАСИМА ГОЛОВКОВА

Одеса пам'ятає і шанує своїх синів, які принесли їй славу європейського міста з високою освітою й культурою. Серед них і видатний представник південноросійської школи живопису, член паризького «Осіннього салону», лауреат всевітньої виставки в Мюнхені Герасим Головков.

Як майстер пейзажу Герасим Головков пройшов складний шлях розвитку від академізму, передвижництва до свого оригінального стилю, який поєднав досягнення європейського імпресіонізму й сецесії.

Цими днями встановлена і відкрита меморіальна дошка з іменем митця. Автором рельєфного зображення став скульптор Олександр Коваль, а відливку виконав Аркадій Маршак.

редактор
Світлана СОКОЛОВА

наголос

■ ЮНЕСКО ЗА УКРАЇНСЬКИЙ КРИМ

Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО) наголосила, що Крим – це частина України. Сталося це у Франції на виконавчій раді організації, де, окрім інших питань, розглядалося і питання окупації півострову Росією. Про це повідомив заступник глави українського Міністерства закордонних справ Сергій Кислиця. «ЮНЕСКО підтвердила приналежність Автономної Республіки Крим Україні, що б Росія не говорила і як би не викручувалася», – зазначив Кислиця у Твіттері. За його словами, проти цього рішення проголосували лише три з двадцяти п'яти країн-учасниць: Росія, Куба і Китай.

Рішення було ухвалене у зв'язку з проханням української сторони до ЮНЕСКО посприяти збереженню культурної спадщини в окупованому Росією Криму.

■ НА ЗАХИСТ СЕНЦОВА

В українському посольстві у Москві відбувся показ фільму Олега Сенцова «Гамер» з метою привернути увагу світу до незаконного арешту режисера владою Російської Федерації.

Перед початком перегляду фільму присутні – українські та зарубіжні дипломати, які працюють в Москві, а також представники української діаспори – провели невеликий флешмоб. Усі учасники перегляду сфотографувалися з білими аркушами паперу, на яких було написано RESPECT HUMAN DIGNITY #FreeSentsov.

Тимчасовий повірений у справах України в Російській Федерації Руслан Німчинський нагадав, що Сенцов був арештований на території Криму і з травня цього року утримується в Лефортово.

«Ми неухильно і постійно закликаємо російську сторону дотримуватися своїх зобов'язань щодо забезпечення прав і свобод Олега, – сказав Німчинський. – А перегляд фільму «Гамер» демонструє підтримку Сенцова українським посольством та друзями України з інших посольств».

Сестра Сенцова Наталія Кочнева розповіла, що Олег відчуває моральну підтримку, дякує всім і просить, щоб його не забували.

Інвестиції в майбутнє

Світлана СОКОЛОВА

Увійти в європейські програми – важливо.

На цьому наголосив міністр культури Євген Нищук на Міжнародній конференції «Культурна політика в Європі сьогодні: фінанси, менеджмент, розширення аудиторії», яка відбулася 23–24 жовтня в Києві.

Захід зібрав понад сто експертів культурної сфери з України, представників міністерств: культури; освіти та науки; економічного розвитку та торгівлі, членів Представництва Євросоюзу в Україні, європейських фондів і центрів культурної політики та креативних індустрій з Великої Британії, Молдови, Литви, Швеції, Естонії, Азербайджану, Ірландії, Грузії та Вірменії.

Євген Нищук повідомив: «У частині пунктів, які існують у стратегії входження України до Євросоюзу, ми маємо імплементавати позиції, в яких представлятимемо країну. І культура її, багата на таланти, – впливовий спосіб це зробити. Але нам бракує досвіду побудувати менеджерську роботу для донесення цього до євроспільноти.

Важливо, щоб люди бізнесу оцінили вагу культурного продукту. Те, що культура – інвестиція у майбутнє. Варто обговорити механізми, які б дали можливість навчитися

здійснювати наші культурні проекти. Ми маємо виробити спільні ідеї участі України в європейських програмах, які б дозволили залучити кошти недержавного сектору до грантової системи інвестицій і благодійництва.

Експерти допоможуть нам розробити проекти. Ми надамо рекомендації митцям, які мають правильно подати до програм свої проекти, – так, щоб вони були конкурентоспроможними на європейському просторі й профінансовані».

Юргіс Вілчінскас, представник Євросоюзу, наголосив на важливості зв'язку з неурядовими організаціями для успішності в царині мультиуправління галуззю.

А Ерік Тозатті, радник із питань культури та співробітництва посольства Франції та директор Французького інституту в Україні, зазначив: «Ми хотіли б і надалі запрошувати наших фахівців, показувати приклади. На мій погляд, у цьому плані важливий сектор літератури, потрібна реформа сектору кіно».

На панельних дискусіях, круглих столах, воркшопах обговорили питання, які допоможуть вибудувати стратегічні напрямки культурної політики.

Дискутували про державне й приватне фінансування, розширення аудиторії та культурний менеджмент.

Очільник Мінкультури назвав захід великим подарунком для митців та громадських організацій, які чекають, що Європа відкриє свої шлюзи для втілення їхніх ідей».

Збереження Софії Київської

Фахівці визначають причини обвалу цегляної огорожі заповідника.

Генеральний директор Національного заповідника «Софія

Київська» Олена Сердюк та заступник генерального директора з питань пам'яткоохоронної діяльності Любов Апостолюва-Сосса взяли участь у засіданні

робочої групи з питань історичного ареалу та культурної спадщини, яке проводила Постійна комісія з питань культури та туризму Київської міськради.

Одним із найгостріших питань стало обговорення обвалу частини цегляної огорожі заповідника, розташованої на межі вулиці Стрілецької, 7/6 і території «Софії Київської».

За висновками експертів, мурування стіни з боку вулиці Стрілецької підлягало реставрації, адже внутрішній ряд мав нахил. Нині необхідне дослідження стану фундаменту й основи, яка його утримує на аварійній ділянці, бо поруч із обваленою стіною розкрито археологічний розкоп фундаменту тринавного собору з дво-

ма прибудовами. Очевидно, що частина стіни спирається на фундамент колишнього собору, а решта – на будівельне сміття. Тож при відбудові варто спочатку дослідити основу і фундаменти огорожі.

Міністерство культури найближчим часом проведе засідання спеціальної комісії для з'ясування обставин, що призвели до обвалу згаданої стіни. Олена Сердюк зазначила, що фахівці заповідника у 2013 році розробили пропозиції щодо зонування і регенерації буферної зони, які були передані департаменту містобудування та архітектури і «Київгенплану».

За матеріалами прес-служби
Міністерства культури

редактор
Антон ФІЛАТОВ

КІНО

У КІНОТЕАТРАХ ІЗ 30 ЖОВТНЯ

Суворі зимові циклони відморозили почуття вітчизняних дистриб'юторів. Тож вони привезли в українські кінотеатри виключно жорстокі прем'єри. На цьому тижні виходить переповнена безнадією та песимізмом драма «Лють» та намагнічена підступністю «Серена». Компанію їм складе нервозний трилер «Перш ніж я засну».

Лють

Події фільму розгортаються в 1945 році, коли перемога над нацистами вже близька. Союзники впевнено просуваються до Берліна. Та це не означає, що їм уже не доведеться зазнати великих втрат. У центрі сюжету – екіпаж танка, на дулі якого написано «Лють». Бійці пройшли всю війну і добре розуміють, що таке вбивати та виживати. До їхньої команди долучається молодий новобранець, який ще ніколи нікого не позбавляв життя та не керував бойовою машиною. У такому складі їм доведеться вистояти у наднебезпечному бою.

Серена

Сюжет переносить глядача в 1929 рік, у гори Північної Кароліни. Молодий та амбітний Джордж разом зі своєю дружиною Сереною створюють ліспромислову імперію. Серена вміє маніпулювати чоловіком, змушуючи його робити досить відчайдушні вчинки. Одного дня вона дізнається, що не може мати власних дітей. Це штовхає її на жорстокий вчинок – вбивство незаконнонародженого сина Джорджа.

Перш ніж я засну

Багато років тому жінка втратила пам'ять. З того часу вона пам'ятає лише сьогоднішній день. Щоранку вона знайомиться зі своїм чоловіком. Щодня з острахом ззирається у своїй оселі. І щодня на неї чекають нові несподівані відкриття. Та якось вона знаходить фотоапарат із відеозаписом, у якому говорить на камеру: «Нікому не можна вірити». І з цього моменту протагоністка починає аналізувати – чи не намагається її використати оточення?

Антон ФІЛАТОВ

Цього року на кінофестивалі «Молодість» показується більше сорока українських фільмів.

Факт безпрецедентний. Проте підтекст – штучний. Адже будь-хто сьогодні може зняти на мобільний телефон стрічку і позиціонувати її як вітчизняне кіно. І якщо патріотичні фібри кількість таких картин тішить, то творчі – лише засмічує. Адже з усього масиву цих стрічок ледь-ледь вибереш п'ять справді вартих уваги.

Акцент на «Молодості» зроблено на роботи, що документують події в Україні останнього року. Одна з таких стрічок – «Обличчя» Нікона Романченка. Картина бореться за нагороди одразу в двох конкурсних програмах фестивалю.

«Обличчя» відкривають перед глядачем панораму Євромайдану. Якість цієї короткометражки засвідчує вже хоча б той факт, що саме її єдину відібрали на конкурс «Молодості» з величезного масиву стрічок про революцію гідності, якими повняються інші фестивалі та онлайн-канали.

Якщо Сергій Лозниця у своєму стриманому шедеві «Майдан» показав організм натовпу, що якимось мало пояснюваним чином самоорганізовується, то Нікон Романченко зосередився на окремих особистостях.

Одразу кілька іменитих вітчизняних фотографів після Євромайдану випустили серії фотографій із портретами його учасників. Ці світлина розійшлися найавторитетнішими музеями світу. Проте всі вони

відсуваються на другий план перед вступним двоххвилинним епізодом «Облич», коли на екрані горгаються портрети активістів революції під супровід «Щедрика» Леонтовича.

Сьогодні для багатьох Євромайдан став синонімом великої драми, гірке відлуння якої вчуватиметься ще довго. Та якщо спробувати перенестися у майбутнє, коли до уваги братиметься загальноісторичне значення цієї події, Революція

гідності буде оцінена як одна з найсвітліших подій історії. Подій, що подарували людям надію та світлу радість – саме ті почуття, якими наповнює акапельний «Щедрик».

Лейтмотивом фільму стало виконання гімну України у різній манері, що дуже точно ілюструє поетапну зміну настроїв на Майдані. Карнавальний період революції передається через виконання гімну під Марсельезу вуличним театром. Шоковий етап, коли вже були перші жертви, позначається скупкою гітарною мелодією гімну. І те, що вона не супроводжується співом, дуже точно ілюструє оніміння тих днів. А хор багатолюдного натовпу, що виконує головну пісню народу, немов символізує небачене доти єднання.

На фестивалі показуються також фестивалі хіти «Чорний зошит Майдану» та проєкт «Вавилон 13». Та якщо перший акцентує на гострих та ефективних епізодах революції, а другий складається переважно з репортажної документації подій, то «Обличчя» подають документальне переосмислення Майдану. Переосмислення, яке, на жаль, зустрінеш лише в одній з більш ніж чотирьох десятків українських стрічок «Молодості».

Ліки від радянських метастазів

Почесним гостем «Молодості» став класик грузинського кіно Ельдар Шенгелая.

На церемонії відкриття його було нагороджено «Золотим оленем» за внесок у кіномистецтво. На фестивалі відбувся спецпоказ його шедеву «Блакитні гори, або Неправдоподібна історія». Ця стрічка демонструвалася в унісон із нинішніми спробами України позбавитися метастазів радянської системи.

Фільм у притчевій формі розповідає про молодого письменника, який приносить у редакцію кілька копій свого нового оповідання. Події розгортаються у кам'яну добу радянської бюрократії, коли право на публікацію твору мали затвердити кілька сивочолих експертів. Та останні насправ-

ді абсолютно байдуже ставилися до всього, що приходило їм на оцінку. Пообіцявши головному героєві прочитати «завтра ж», жоден з експертів нічого не прочитав. А коли минає рік, то виявляється, що вони ще й розгубили окремі сторінки рукопису.

Нині у свідомості окремих людей поняття «радянське» і «халтурне» вже позначені як синоніми. Та через те, що таких у нашому суспільстві – меншість, картина, на жаль, виявляється дуже актуальною.

Кожен персонаж у цій стрічці – немов історія хвороби. Більшість її сцен може претендувати водночас і на мініатюру в театрі комедії, і на сюжет для анекдоту. Гумористичне моралізаторство цієї картини б'є точніше, ніж розлогі повчальні опуси. Насамперед

цю стрічку потрібно переглянути молодим українським творцям, які скаржаться на те, що сьогодні важко займатися творчістю. Після перегляду

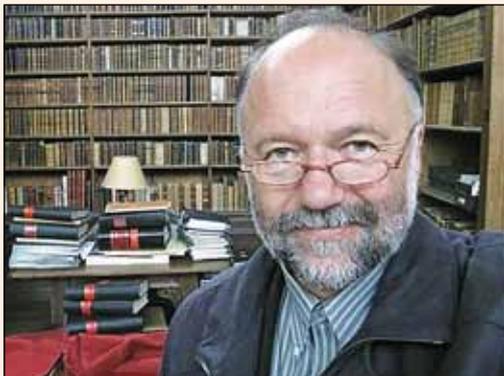
розумієш, що «важко» – все одно легше, аніж «неможливо», як у ті часи.

Веніамін КІНЧУК

сторінка андрія куркова

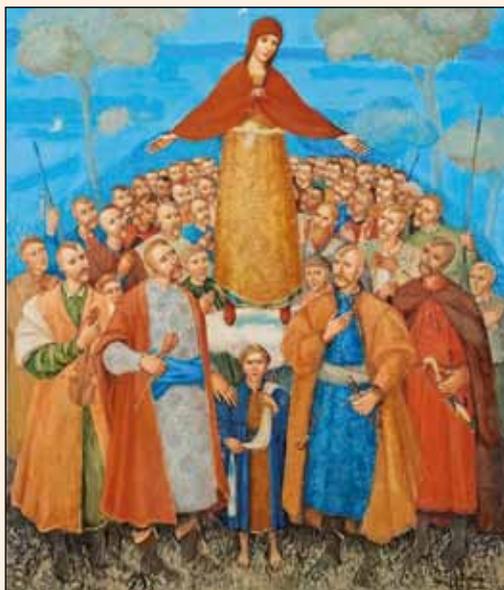
P.S.

... Можна, звичайно, нічого не робити і продовжувати називати іноземцям те, що, на нашу думку, відрізняє нас від інших країн і націй. Можна продовжувати видавати каструлю з борщем за доказ досягнень України, як це було зроблено на стенді України в часи Януковича на міжнародній виставці ЕКСПО в Шанхаї. Але мені не хотілося б, щоб слово «борщ» було знаковим для пояснення української культури та українських традицій. Упевнений, що будь-який японець обурився б, почувши, що хтось вважає «суші» визначальним словом, кодом Японії та японської культури.

Ми не самотні у своїх проблемах. Більшість східноєвропейських країн вже не перший рік намагаються створити свій культурний бренд. Чехія для цього залучила багату середньовічну історію чеських євреїв, їхню культуру і легенди. Польща вже довгий час успішно залучає у світовий контекст свою літературу, нову класичну музику і джаз, свій кінематограф. Що буде просувати Україну? З чого Україна буде складати свій бренд пізнаваності в Європі та світі? Ці запитання не тільки до Міністерства культури чи Міністерства фінансів. Вони адресовані всім нам – тим, хто займався і займається українською культурою.

Бренд країни як зброя проти кліше

Андрій КУРКОВ

Кілька днів тому, якраз після парламентських виборів в Україні, під час зустрічі з німецькими читачами в містечку Равенсбург дехто почав активно запитувати мене про майбутнє нового українського парламенту та його можливий вплив на подальшу долю України.

Запитання були складнішими від тих, які зазвичай ставлять читачі.

І вже дещо пізніше, після зустрічі, господар книжкового магазину, який організував мій приїзд, здивовано повідомив, що вперше на його пам'яті до магазину прийшли місцеві політичні лідери. Саме вони і ставили запитання, відповіді на які, як я тепер розумію, допоможуть їм у майбутньому вести дискусію про роль Німеччини і взагалі Європейського Союзу в російсько-українському і російсько-європейському конфліктах.

Одне з питань я почув уже не вперше: «Яких помилок припустилася Європа на початку конфлікту і потім?» На мою думку, одна з постійних європейських помилок – це культурна самодостатність і небажання відкривати для себе навіть культури країн – нових членів Європейського Союзу, таких, як Латвія, Румунія та інших. Але якщо гора не йде до Магомета?..

Місцеві депутати під час розмови висловлювали помірну симпатію до України і помірний жаль з приводу російської політики, проте намагалися занадто чітко свою думку не висловлювати. І це цілком типово для нинішньої Європи, що підраховує збитки від власних санкцій щодо Російської Федерації. Україну вона вже звикла розцінювати як традиційно нестабільну і корумповану східноєвропейську державу, розділену мало не навпіл мовною проблемою і протилежними геополітичними симпатіями населення. Кліше інколи живуть довше за людей, бо так зручно тим, хто в них вірить.

Наша розмова тривала ще з півгодини після закінчення

офіційної зустрічі і знову повернула мене до думок кількарічної давнини про те, що у нашої країни є стійкий негативний політичний бренд і немає навіть спроби створити бренд-противагу, який працював би на поліпшення іміджу держави. Економічними досягненнями світового рівня ми хвалитися не можемо, українські боксери і футболісти теж не можуть стати брендом, хоча й завдяки їм назву нашої держави і її гімн час від часу чути на стадіонах та інших спортивних майданчиках.

Але якщо подивитися на світ навколо нас, то далеко не всі

віно і кулінарні традиції. Цей перелік можна продовжувати і далі щодо Італії, Іспанії, Португалії, але все-таки я розвернуся в бік України і повторю запитання, яке за останні двадцять з гаком років ставили багато разів: «Чим ми можемо залучити до себе позитивну увагу навколишнього світу?»

Катастрофи, політичні скандали, революції та майдани і без наших зусиль стануть світовими новинами. Така специфіка нинішньої журналістики. Але країна сама має створювати інформаційні приводи, здатні працювати на позитивний імідж держави навіть

цінну яскраву палітру, заповнену безліччю фарб і стилів.

Якщо вже говорити про українських художників, то імен світового рівня у нас, мабуть, більше, ніж у деяких західноєвропейських країн: Тіберій Сільваші, Микола Журавель, Неллі Ісупова, Андрій Блудов і безліч інших. Їхні виставки відбуваються регулярно в усьому світі, від Японії і до Бразилії, однак чому ж слава цих та багатьох інших наших художників не перетворилася на культурний бренд держави?

Відповідь дуже проста: художників запрошують зарубіжні галереї та музеї, і вони їдуть пред-

країни послуговуються «брендом» економічного прориву. Багато з них хочуть бути знаними завдяки своїй історії, своїй культурі, своїм традиціям, наприклад, кулінарним. Пересічний європеець може не назвати жодного прізвища бельгійського письменника, але одразу згадає знамените бельгійське пиво. Той же європеець, якщо запитати його про Нідерланди, одразу видасть інформацію про голландських художників, голландський сир, про дерев'яні черевики і «Летючого голландця» – легенду, що з'явилася завдяки їхній давній традиції мореплавства і торгівлі.

Франція, країна в позитивному сенсі заціклена на власній культурі, змогла півсвіту захопати в неї – в музику, кіно, літературу, живопис і, звичайно, у

тоді, коли вона переживає не найкращі часи. Можливо, правильніше було б написати «особливо тоді, коли держава переживає такі часи».

Новини, наприклад, про успіхи українського фільму «Плем'я» Михайла Слабошпицького на європейських фестивалях цього року тишили мене набагато більше, ніж у мирний, спокійний час, так, як і нагородження «Видавництва Старого Лева» на форумі дитячої книги в Італії і деякі інші міжнародні здобутки української культури.

Вітчизняна культура за останні роки стала більш монолітною і повнокровною, вона вже змушує дивитися на себе не як на набір-асорті, де кожен вид мистецтва, кожен жанр представлений одним-двома іменами, а як на повно-

ставляти своє мистецтво, а не свою країну. Щоб митці представляли Україну, їх закордонні музеї повинні привезти саме держава. Щоб про наше мистецтво заговорили в Нью-Йорку, Україна має домовитися з одним із нью-йоркських музеїв і привезти туди роботи сучасних вітчизняних художників. Тоді The New York Times та інші видання писатимуть про явище, а не про окремого майстра з України. Відчуваєте різницю? Це стосується всіх видів мистецтва, і якщо держава створить власний культурний бренд, то за п'ять років зможе створити й новий «момент впізнавання» України, створити нові асоціації, що виникатимуть при звучанні назви нашої країни у частини зарубіжного середнього класу, зарубіжних інтелектуалів і політиків.

редактор
Людмила ЧЕЧЕЛЬ

КНИГОЗБІРНЯ

Terra poetica

■ НА ГЛИБОЧИЦЬКІЙ

24 жовтня у Центрі візуальної культури відбулася презентація книги Олександра Бікова «Грамматика порядку». Ця книга – результат багаторічного дослідження радянського і російського суспільства. Автор пояснює устрій російського суспільства останніх 20 років через соціальні взаємодії та боротьбу, що розгортаються навколо понять «середній клас», «демократія», «російська наука», «русская нація» тощо. Дослідження торкається також російських мітингів протесту 2011 року.

■ НА САКСАГАНСЬКОГО

31 жовтня о 16.00 у Музеї видатних діячів української культури Лесі Українки, Миколи Лисенка, Панаса Саксаганського і Михайла Старицького відбувається презентація журналу «Пам'ятки України» (№ 10, жовтень 2014 р.), присвяченого музею видатного письменника, корифея українського театру Михайла Старицького.

У програмі заходу – виступи науковців та упорядників журналу, обговорення представлених статей, літературно-мистецька постановка «Хроніки процесів» (про трагічну долю роду Старицьких) у виконанні молодих київських акторів.

■ НА ДЕСЯТИННІЙ

З 28 жовтня до 11 листопада в київському музеї «Духовні скарби України» триває національний форум «ДОНКУЛЬТ – Мистецькі надра». Він презентує інтелектуальний і культурний потенціал Донбасу та надає можливості обговорення гуманітарних проблем Сходу України. У рамках події презентують виставку класичного й сучасного мистецтва, відбуватимуться концерти академічної й популярної музики, літературні читання, кінопокази, творчі воркшопи для дітей, лекції про міфологію Донбасу та дискусії про наявні проблеми регіону.

У рамках літературної програми виступлять дует Марка Токаря і Любові Якимчук, Сергій Жадан з новими поезіями (окремо) і гуртом «Собаки в космосі». «Донецьке бароко» читатиме Володимир Рафєєнко, а

вірші класика Володимира Сосюри декламуватиме сучасний поет Дмитро Лазуткін. Сценічне читання драматургії «Україна потойбіч катастрофи» проведе Неда Неждана, а п'єси «Бомжі Донбасу» – Олексій Чупа.

Музична розмова Ірен Роздобудько, Ігоря Жука та донецьких письменників із відвідувачами відбуватиметься в рамках програми «Донбас – край напівтонів». Останнім номером запланований театралізований поетичний перформанс за творами Івана Світличного «Моя свобода», який виголошуватимуть Оксана Цимбал та Ірина Волошина.

Кураторкою літературної програми форуму «ДОНКУЛЬТ» є Ірина Славінська.

Євген БУКЕТ

З 20 до 24 жовтня в Україні за сприяння Президента України і під патронатом Міністерства культури України тривав міжнародний поетичний фестиваль у форматі Євробачення Terra poetica.

Інформаційним партнером заходу виступило Національне газетно-журнальне видавництво. Урочисте відкриття свята поезії відбулося в Національному академічному музично-драматичному театрі імені Івана Франка. Почесний директор фестивалю – голова Українського фонду культури, голова комітету Національної премії імені Тараса Шев-

ченка Борис Олійник, засновниця фестивалю – поетеса Леся Мудрак, голова журі – головний редактор журналу «Всесвіт», літературознавець Дмитро Дроздовський, виконавчий директор – голова Київської організації Національної спілки поетів України Михайло Сидоржевський.

Чи не вперше незалежна Україна на одній сцені приймала відомих поетів із 13 країн світу, серед яких: Katerina Stoykova-Klemer (США), Hilary Sheers (Англія), Maureen Weldon (Уельс), Diti Ronen (Ізраїль), Slagana Klukaka (Македонія), Jüri Talvet (Естонія), Morelle Smith (Шотландія), Димитр Христов (Болгарія), Krystyna Lenkowska (Польща), Mischa Andriessen (Нідерланди), Ak Welsapar (Швеція), Hirochi

Kataoka (Японія), – та українських авторів, серед яких Маріанна Кіяновська, Олена Герасим'юк, Ігор Павлюк, Анна Багряна та інші.

Під час фестивалю відбувся міжнародний конкурс поезії (трьома мовами), читання поезії Шевченка різними мовами світу з нагоди 200-річчя від дня народження митця, конкурс сучасного мистецтва, майстер-класи фахових письменників, концерти професійних колективів, зірок української естради.

Протягом п'яти днів поети брали участь у заходах, читаннях, майстер-класах, зустрічах у чотирьох українських містах – Києві, Рівному, Острозі, Житомирі. Переможець фестивалю обирається шляхом sms та онлайн голосування. Підрахунок голосів ще триває

і про результати конкурсу ми обов'язково повідомимо в одному з наступних номерів. Відповідно, країна, представник якої здобуде перемогу, прийматиме фестиваль у наступному році.

Закриття й підведення підсумків, вручення нагород та гала-концерт відбулися в Києві в актовій залі Дипломатичної академії України при МЗС України.

Міжнародне поетичне дійство Terra poetica було створене для того, щоб розкрити панораму модерних візнь української та світової літератури в контексті євроінтеграційних тенденцій України, висвітлити сучасний літературний процес як діалог культур.

Фото Олександра ЗАКЛЕЦЬКОГО

24 жовтня у Національному художньому музеї в рамках проекту «Леви своїх не лишають» відбувся поетичний вечір «Донбас. Колір землі».

Відкрив поетичні читання художник та письменник Олаф Клеменсен, зачитавши уривки зі своєї нової прози «Літо АТО» про тяжку долю мишки в часи війни у Східній Україні.

Також виступила поетеса Світлана Богдан, яка зізналася, що з часу Майдану вірші їй не складаються (до речі, багато поетів зараз на це скаржаться), а Сергій Богдан, її чоловік, заспівав пісні на слова видатного донбасівця Василя Стуса. Прочитали свої вірші й вихідці з Донбасу: російськомовний донецчанин

Кольори Донбасу

Володимир Рафєєнко, лауреат Російської премії, та україномовна Любов Якимчук, лауреат-

ка Міжнародної «Слов'янської поетичної премії», яка походить із Луганщини.

«Не пам'ятаю, щоб я колинебудь плакала під час поетичних читань привселюдно. А сьогодні ревіла. Слухала Любов Якимчук, і цей її вірш про те, як померли «від старості» в один день дід, баба, вагітна Оля, Сергій і Соня, а кішка не померла, бо її вдома не було, став останньою краплею», – написала у Фейсбук Ірина Цілик, авторка слів до відомої пісні «Повертайся живим», яка теж поділилася на вечорі своїми віршами.

Також прочитали свої тексти поетеси Олена Гусейнова, Катріна Хаддад та Валентина Заха-Бура. Зібрані під час вечора гроші підуть на допомогу пораненим військовим та постраждалим в АТО музеям.

Анна ЛЕВИЦЬКА

Головний редактор
журналу «Український театр»
Надія СОКОЛЕНКО

театр

Довженкова ріка життя

**Маргарита
КОРНЮЩЕНКО**

**У вересні виповнилося
120 років від дня
народження Олександра
Довженка.**

На честь цього творчий десант із різних куточків України у складі харківського драматурга Наталії Сікачини, постановника Олександра Ковшуна та київського художника Ольги Філончук «злетівся» на рідну для видатного кінорежисера Чернігівщину, аби створити в обласному театрі ляльок імені Олександра Довженка (що символічно) виставу «Ріка життя» за творами та сторінками біографії митця.

Прем'єра відбулася 14 жовтня. Ювілей культового діяча національного мистецтва Олександра Довженка, мабуть, не випадково збігся з переламним роком новітньої історії України. Глибину його патріотизму нині може взяти за приклад кожен українець.

У цілковитій темряві поступово окреслюються силуети мінімалістичних декорацій: розставлені півколом вішаки-хрести з шинелями та встановлений у центрі ігрового майданчика дерев'яний човен, накритий чорною тканиною.

У цьому просторі забуття, що викликає асоціації з непотрібним нікому музеєм, з'являється ніби його працівник і починає наводити

лад: відкриває човен, протирає пил, котрим припорошено все навколо. Коли його щітка торкається предметів, вони зітхають, зойкають, хіхають – ці речі живі, зберігають пам'ять і, безумовно, поділяться нею – варто лише захотіти їх почути. Ключовим символом вистави є ріка, яка відеопроєкційним зображенням накриває сценічний простір та голубими шовковими хвилями розливається у глядацьку залу.

У «Ріці життя» розроблена досить складна система образів. Кожен із виконавців (а

їх у постановці лише п'ятеро – Ольга Клименко, Ігор Маджуга, Сергій Несміянов, Вікторія Язичян, Роман Маджуга) у живому плані мав створити декілька різнопланових персонажів: від зворушливого хлопчика Сашка з Чернігівщини до уславленого кінорежисера Олександра Довженка; від тендітної граційної музи до гротесково-потворних Гітлера й Сталіна, котрі в карти розігрують долі держав; від життєрадісних, простих, по-народному мудрих Довженкових односельчан до пригнічених ві-

ною й диктатурою радянських громадян.

Бурхливий потік ріки життя Олександра Довженка закінчився у золотій клітці, якою стала для нього неможливість вільно творити, залежність від влади та дві Сталінські премії. У виставі ця клітка символічно перетворюється на труну – закутий у неї герой звертається до Бога та вимовляє піднесений передсмертний монолог про трагедію нездійснених мрій. На самісінький фінал актор загортає ляльку у полотнище з національним українським орнаментом, ніби повертаючи душу персонажа до рідної землі.

Детально про цю виставу читайте в «Українському театрі», № 5.

Фотознімок з архіву театру

■ МОСКВА

Світова прем'єра ще одного засадничого для українського сучасного театру тексту – «На початку та наприкінці часів (Баба Пріся)» Павла Ар'є – відбулася не в Україні. Цю п'єсу до свого дня народження у Театрі Моссовета поставив колишній львів'янин Роман Вітчук, у головній ролі виступив ще один колишній українець – Олег Ісаєв.

Напівжартома постановник цю свою виставу назвав вікном божевільні з видом на безглузду дійсність. Втім, у вперше представлений у форматі сценічного читання на минулорічному фестивалі «Драма.UA» у Львові «Бабі Прісі» йдеться не так про божевільню, як про нашу дійсність.

Тема постановки – життя після Чорнобильської катастрофи, головна героїня – правічна бабуся, що зі своєю родиною живе у зоні відчуження. З усіх своїх родичів вона найсильніша, продовжує тримати на собі увесь побутовий тягар. Що їй у цьому допомагає? Ось тут і починається улюблена Павлом Ар'є містика, пов'язана з народними віруваннями і звичаями.

У виставі також грають Ігор Невердров, Людмила Погорелова, Олександр Семенов та Олександр Дзюба. Грають українською мовою під акомпанемент української музики.

Фото: Поліна Корольова

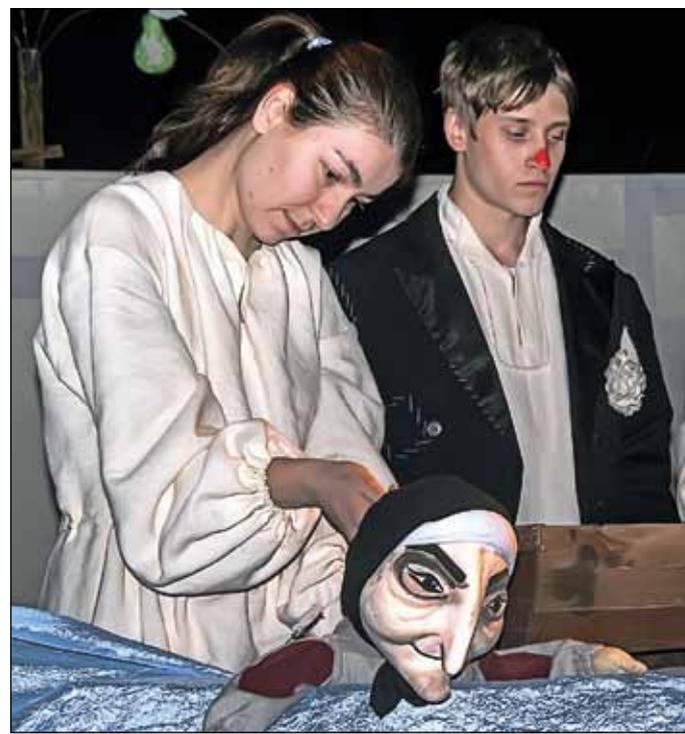
■ ХАРКІВ

Завершився XI фестиваль недержавних театрів «Курбалесія». Виявилось, що у фокусі фестивалю цього разу опинилися не вистави, а молода театральна критика. На думку організаторів, це мали засвідчити майстер-класи з усними рецензіями та лекції провідних театральних критиків України Сергія Васильєва й Ірини Чужиної (м. Київ) та конкурс студентських бліч-рецензій.

Починаючи з цього року, оргкомітет присуджує грошову премію кращому молодому критику. Вона названа ім'ям відомого українського театрознавця Євгенія Русаброва, який був одним зі співзасновників форуму молодіжних альтернативних театрів у Харкові, тривалий час очолював його журі, виступав літописцем «Курбалесії» та – і це головне – стояв біля витоків традиції фахових обговорень студентами-театрознавцями конкурсної програми фесту.

Метою нинішньої «Курбалесії» був аналіз життя харківських недержавних театрів, їхньою головною спільною рисою виявилася зацікавленість режисерів саме сучасною драматургією, обминаючи (так вийшло цього року!) нову українську драму. Характерним, як показує історія фестивалю, є здійснення нових редакцій своїх постановок режисерами Степаном Пасічником та Миколою Осиповим. Адже і той, чие ім'я закодоване у назві фестивалю, неодноразово сценічно перечитував своїх улюблених авторів.

Що ж стосується головної інтриги фестивалю, то першу в історії «Курбалесії» премію імені Євгенія Русаброва повезла до столиці Олена Мигашко.

Несамотня леді

70 років виповнюється народній артистці України Ніні Єгорівні Ніколаєвій. Вона присвятила рівненській сцені чи не все життя.

Адже працює артисткою драми в Рівненському обласному академічному українському музично-драматичному театрі з невеликою перервою від 1967 року.

За період творчої діяльності Ніна Єгорівна створила понад дві сотні яскравих робіт у виставах за п'єсами українських та зарубіжних авторів. Її творчість – це ціла епоха, а сценічні образи увійшли до золотого фонду театру на Рівненщині і не лише.

Серед її героїнь, а це переважно головні ролі: Есмеральда в «Соборі Паризької Богоматері» В. Гюго, Амалия в «Розбійниках» Ф. Шиллера, Маша у

«Я – жінка» В. Мережка, Соня у «Дяді Вані» А. Чехова, Філумена в однойменній п'єсі Е. де Філіппо, Гертруда у «Гамлеті» В. Шекспіра, Вікторія у «Канотье» М. Коляди, Голда у «Тев'є» Г. Горіна, Аза у «Циганці Азі» М. Старицького, Любов Раневська у «Вишневому саду» А. Чехова, Ханума в однойменній опереті А. Цагарелі, Ганна Андріївна у «Ревізори» М. Гоголя та багато інших.

Нещодавно актриса зіграла прем'єру – це «Самотня леді», поставлена її автором Ігорем Афанасьєвим. Досвідчена, різнохарактерна і талановита, вимоглива на самперед до себе актриса власним прикладом виховує творчу молодь.

Окрім того, вона є режисером багатьох рівненських вистав. Щиро вітаємо Ніну Єгорівну!

Головний редактор
журналу «Музика»
Ольга ГОЛИНСЬКА

Музика

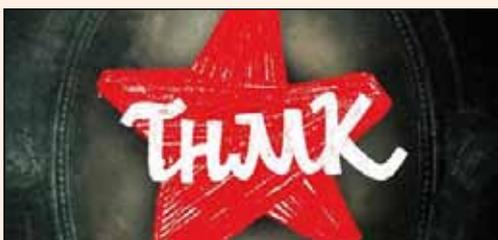
■ США

«Океан Ельзи» продовжує гастролювати Північною Америкою. Після Монреаля, Торонто, Лос-Анджелеса, Бостона українців приймали Нью-Йорк і Чикаго. У Великому Яблуці фанати зібралися на Мангеттені за кілька годин до виступу, загорнувшись у синьо-жовті прапори і шукаючи зайві квитки. На концерті російські іммігранти піднімали таблички з побажаннями добра Україні. Завершувався виступ знаменитою композицією «Я не здамся без бою» на тлі траурного чорного шалика.

У Чикаго квитки продавалися за рекордними для міста цінами – \$150. Було придбано 1400 квитків. Охочих було стільки, що близько сотні людей не змогли навіть своєчасно потрапити на концерт. Втім, дещо завинили тут і російські організатори концерту, котрі не змогли забезпечити чітку організацію просування глядачів до зали.

■ УКРАЇНА

«Танок на майдані Конго» готується презентувати новий альбом «Дзеркало». Запис тривав чотири роки, що минули з виходу останнього лонгплею «С.П.А.М.». Нова платівка з'явиться 27 листопада, водночас із презентаційним шоу в столичному клубі «Атлас». А напередодні виходу альбому гурт представить ще й нове відео на пісню «В наступному».

Світлана Лобода днями презентувала новий хіт. Народження пісні збіглося зі складним періодом в особистому житті співачки. Після п'ятирічного цивільного шлюбу з хореографом Андрієм Царем пара вирішила розлучитися. Тож нова композиція «Не нужна» стала своєрідним реквіємом за минулими почуттями.

«Це пісня про кохання, про яке не говорять вголос. Воно пронизує стрілами твоє серце, життя, долю, – розповіла Лобода. – Це подарунок небес, найвище благо, до якого прагне солістка в музиці й на сцені». Незабаром Світлана планує зняти відео-кліп до свого витвору.

Свій всеукраїнський тур гурт «Скрябін» розпочне з «сольника» в Одесі. Лідер групи Андрій Кузьменко нагадує, що концерти відбуватимуться з нагоди скромної дати – 25 років колективу. «У наші смутні часи треба використовувати кожну нагоду, щоб добрі люди збиралися разом», – вважає Кузьма.

У Південній Пальмірі рок-музиканти гратимуть 2 листопада, наступного дня – у Миколаєві, ще за день у Херсоні. 5-го їх зустрічатиме Запоріжжя, 6-го – Черкаси. А ще за кілька днів команда переміститься до Франківська (10 листопада), Львова (11 листопада,) потім – Рівного і Чернігова.

Мистецька зброя захисту

Вікторія МУРАТОВА

У Колонній залі імені М. Лисенка відбувся XXVI концерт «Гармонія безсмертних звуків у вимірі часу».

Захід тривав у рамках Міжнародного циклу концертів «Елітні вечори камерної музики Євгенії Басалаєвої», присвячений Міжнародному дню ООН.

Ця імпреза відкрила IX Міжнародний фестиваль мистецтв «Діалоги культур».

Інформаційним партнером імпрези став тижневик «Культура і життя».

Провідна ідея благодійної акції, ініційованої народною артисткою України, засновницею культурно-мистецького благодійного фонду «Київ-Класік» Євгенією Басалаєвою, – єднання країни через мистецтво.

У діалог вступили майстри звуку та пензля: під час концерту в арт-фойє Колонної зали відбувся благодійний вернісаж «Присвята», у якому взяли участь відомі українські художники. Серед них – лауреат Шевченківської премії В. Франчук, а також його колеги А. Кулагін, О. Белозор, В. Дідик і фотохудожник Є. Ковтонюк.

Усі кошти, зібрані під час мистецької акції, будуть спрямовані

на допомогу військовослужбовцю Р. Саркісову, який був важко поранений під час АТО.

«Сьогодні головне для мене і моїх колег-музикантів – бути корисними Вітчизні, – сказала перед концертом Є. Басалаєва. – Україна сьогодні, як ніколи, потребує інтелектуального життя й духовної підтримки. Покликання митця – у єднанні високих духовних і моральних цінностей.

Це особлива потужна зброя захисту нації, її культурного надбання та світлого майбутнього. Нині надзвичайно важливе патріотичне виховання молоді, справжніх громадян держави в умовах глибинної духовної трансформації, яку переживає наша країна».

У концерті прозвучали твори представників різних куточків України. Безперечно, головну

партію виконувала відома піаністка, лауреат міжнародних конкурсів, народна артистка України Євгенія Басалаєва. Її манера гри, яку колись називали салонною, зазнала певних змін відповідно до ідейної концепції імпрези.

Виконавиця не втратила характерної експресії й лі-

ризму, додавши ритмічного напруження й особливо-го темпераменту з суворим відтінком. Рівноцінними партнерами артистки стали учасники її колективу «Контрасти Київ-Класік». Близьку виступили скрипалі С. Семчук, О. Пушкарська, Ю. Стьопіна, М. Степаненко і трубаач О. Шевчук.

Мабуть, для багатьох присутніх у залі музика метрів стала справжнім відкриттям: вона й нині така ж щира, свіжа й чиста, як і багато років тому, коли вийшла з-під пера авторів. А нові композиції наших сучасників продемонстрували їхній потужний творчий потенціал.

У рамках IX Міжнародного фестивалю мистецтв «Діалоги культур» заплановано широкую палітру мистецьких заходів, які відбуватимуться як в Україні, так і за її межами.

«БУМБОКСІВСЬКИЙ» Львів

Святкування свого 10-ліття відомий український гурт «Бумбокс» розпочав зі Львова.

На їхній концерт 25 жовтня у Палаці спорту «Україна» завітало близько трьох тисяч прихильників. Під час тригодинного концерту музиканти виконали хіти з усіх своїх альбомів, зокрема «Вахтєрам», Квіти у волоссі», «Наодинці», «Дитина», «Хвилюватися немає причин», «Етажи»... Кілька пісень «Бумбокс» заспівав у дуєті разом із друзями – Дмитром Шуровим і Євгеном Галичем.

«Тур почали зі Львова, бо саме в цьому місті відбулися найперші концерти гурту – вже далекого 2004 року», – розповів на прес-конференції лідер команди Андрій Хлив-

нюк. Для нього це особливе місто, адже тут неймовірна публіка. «Це щоразу як нове відкриття», – зізнався фронтмен.

«Нам пощастило зі слухачами, – переконаний Андрій, –

Адже за десять років існування зі 100–150 осіб аудиторія збільшилася до семи тисяч на сольних концертах і кількох десятків тисяч на фестивалях».

Уже 4 листопада ювілейне турне продовжиться містами Європи: спочатку у Варшаві, наступного дня – у Кракові. 8-го музиканти гастролюватимуть у Відні, 9-го – у Празі. 11 і 12-го відповідно – в Антверпені й Парижі.

У грудні продовжиться подорож по Україні: 4-го хлопців чекає Дніпропетровськ. Наступного року музикантів прийматимуть Харків і Одеса. У столиці виступ запланований на 21 лютого.

У Росії концертів не заплановано, більше того, нагороду «Золотий грамофон» від «Русского радио» Хливнюк виставив на аукціон. Усі зароблені кошти підуть на допомогу постраждалим у зоні АТО.

Музика

■ НАЦІОНАЛЬНА ОПЕРЕТА

За що ми любимо мюзикли? За позитив, актуальність, можливість у витончену форму вкласти серйозний зміст. Жанр, який народився на початку ХХ століття на підмостках Нью-Йорка із поєднання вар'єте, балету і сценічних інтермедій. Жанр легкий для сприйняття, але складний для виконання; улюблений публікою в усьому світі і водночас невідомий, адже багато мюзиклів ще не ставилися на українській сцені.

Разом із глядачами Національна оперета на «Вечорі мюзиклу» 31 жовтня досліджуватиме мюзикл на прикладах творчості Леонарда Бернстайна, Ендрю Ллойда Веббера, Річарда Роджерса, Марвіна Хемліша та інших. Хороша гра акторів, чарівливий вокал, новаторська хореографія, видовишне сценічне оформлення, оригінальні костюми – на глядачів чекає сучасна інтерпретація уже відомих шедеврів жанру і знайомство з багатьма прем'єрними номерами.

■ ПАЛАЦ «УКРАЇНА»

«Блискучий повітряний десант», «динамічний, хвилюючий ансамбль народного танцю», «артисти, що перемагають земне тяжіння», – так зарубіжна преса оцінює виступи Національного заслуженого академічного ансамблю танцю імені Павла Вірського.

Створений далекого 1937-го незабутнім Павлом Вірським, цей виконавський колектив нині є візитівкою української культури у світі. Розповідаючи мовою танцю про історію й сучасність українського народу, його побут і традиції, ансамбль побував більше ніж у 60 країнах світу.

2 листопада в рамках всеукраїнського туру колектив виступатиме на сцені Національного палацу мистецтв «Україна». Поряд із класичними постановками Павла Вірського глядачі побачать хореографічні композиції нинішнього керманіча ансамблю народного артиста України, лауреата Шевченківської премії, академіка Мирослава Вантуха. Очікуються і танцювальні прем'єри. Тож запрошуємо киян та гостей столиці на хореографічне свято від Ансамблю танцю імені Павла Вірського.

Володимир
КОРНІЙЧУК

Нещодавно провела звітні концерти Київська муніципальна українська академія танцю імені Сергія Лифаря.

З-поміж сузір'я класичних і сучасних хореографічних композицій увагу глядачів привернула прем'єра «Української сюїти» на музику Костянтина Данькевича, приурочена до ювілею Тараса Шевченка (постановка Дмитра Клявіна та Руслани Самойленко).

Яскраві враження залишили по собі виконання класичних мініатюр: «Адажіо» з балету «Лісова пісня» Михайла Скорульського (робота Наталії Хоменко), окремі варіації з балетів «Лускунчик» Петра Чайковського і «Анюта» Валерія Гавриліна, варіація з «Класичного па-де-де» Данієля Обера (робота Ніни Носенко).

Серед постановок відділення народної хореографії хочеться виокремити композиції «З гармошкою по селу» (робота Лариси Гелун і Вадима Сабодаша) і «Птаха» на

Вони з України

музику Ігоря Поклада (робота Дарини Барішник), гумористичний танець «Кумасі» (Вадим Сабодаш і Дарина Барішник), угорський танець «Вербунк» (Вадим Сабодаш), «Єгипетський танець» (робота Юлії Бобровник). Незабутні враження справило виконання класичних постановок Павла Вірського, якими починався і завершувався кожен концерт: розлогого іскристо-

запального «Гопака» і композиції «Ми – з України!» у виконанні студентів відділення народної хореографії під керівництвом Наталії Головки.

Сучасна пластика була представлена низкою модернізованих композицій. Особливо вирізнялися постановка «Не бажаю цього» (робота Тетяни Боровик) і фрагмент із балетної вистави «Венеція – місто надій» (робота Наталії Хоменко).

Проте головною сценічною подією звітних вечорів Академії танцю стало Адажіо з балету «Собор Паризької Богоматері» (хореографія Роллана Петі на музику Жана-Мішеля Жарра). Надсучасну, нестереотипну пластичну мову композиції глядачам представили студенти Аліна Дулесова (Есмеральда) і Степан Мазур (Квазімодо) та їхні викладачі Ніна Косенко і Володимир Лук'янець.

Подорож з оркестром

Національний президентський оркестр провів концерт-лекцію для вихованців Київського військового ліцею імені Івана Богуня.

Цей виконавський колектив – учасник численних міжнародних фестивалів духових оркестрів – постав понад двадцять років тому завдяки зусиллям його художнього керівника, професора, народного артиста України Анатолія Молотая. Заходи, в яких бере участь оркестр, завжди вирізнялися патріотичним спрямуванням, а в реаліях сучасного життя – і поготів. В активі колективу концерти для мешканців звільнених у ході АТО населених пунктів і військових, які беруть участь у бойових діях, виступи під час спільних навчань військ України і країн-учасниць НАТО у Львівській області.

Тим більшою несподіванкою стала участь оркестру у

навчально-просвітницькій акції. Демократичність, мобільність і професіоналізм – основні риси колективу – тут проявилися у повній мірі. Диригент, заслужений діяч мистецтв України Сергій Золотарьов постав перед публікою не лише як музичний керманіч цього складного виконавського організму, а й лектор, котрий познайомив богунів-

ців із духовим оркестром у цілому та з окремими музичними інструментами, що входять до його складу. Самі музиканти проявили себе і як ансамблеві виконавці, і як солісти. У супроводі оркестру виступили Юлія Мовіна і Катерина Чагіна (дует флейт), лауреати міжнародних конкурсів Юрій Неміровський і Артем Шестовський (кларнет і бас-

кларнет), Олександр Бажора (альт-саксофон), Леонід Хімчук і Валентина Ярмакова (ксилофон), Олег Мельников (туба), Ренат Імаметдінов (тромбон), Віталій Кузьменко і Анатолій Доценко (дует баритонів), Дмитро Медведєв (труба і корнет).

Поряд із хітами класичної і популярної музики у перекладенні для духового оркестру колектив озвучив концертні композиції, спеціально написані для духового складу, які, на жаль, майже не звучать у традиційних філармонічних програмах.

Тож, із мистецької точки зору можна позаздрити майбутнім захисникам нашої держави – адже вони чули рідкісний музичний репертуар, який цілком заслуговує звучати не лише в аудиторіях навчальних закладів, а й на елітних концертних майданчиках країни.

Валентина КУЛИК

редактор
Євген БУКЕТ

краєзнавство

■ АВТОРИТЕТНА ДУМКА

Тарас Чухліб, доктор історичних наук, директор Науково-дослідного інституту козацтва:

«Євген Букет написав книгу в традиціях історика Володимира Антоновича, який ще у ХІХ столітті розпочав наукове дослідження гайдамацьких рухів. Але він не тільки посилається на видатних істориків, а й уводить до наукового обігу багато першоджерел щодо життєпису Івана Бондаренка, які опрацював у архівах. Сьогодні мало дослідників переймаються проблемою Коліївщини, тому видання такої книги – справді подія. Не тільки в українській історичній науці, а й в українському культурному житті».

Ігор Гирич, шеф-редактор журналу «Пам'ятки України»:

«Цікава структура книги про Івана Бондаренка: документи, фотографії, покажчик. Вона не просто наукова, а розрахована на широкий загал. Кожен, хто її прочитає, знайде саме те, що його цікавить. Ця книжка виконує кілька функцій: вона і краєзнавча, і наукова, і популярна, і науково-популярна. Це зразок того, яким має бути краєзнавство. А чи Євген Букет – просто краєзнавець? Я гадаю, що ні. Він насправді історик високого польоту. На таких краєзнавцях тримається вся історична наука на місцях».

■ ВІТАЄМО!

Наш колега Іван Малюта став лауреатом літературної премії імені Василя Юхимовича в номінації «Публіцистика» за книгу «Агов!»

Іван Малюта – за першим фахом – інженер.

Зазнавши репресії (1972) за відмову допомогти слідчим – свідчити проти ув'язнених в Одесі трьох правозахисників, аж до розвалу комуністичної імперії перебував під «ковпаком» КДБ. Лише наприкінці горбачовської відлиги дуже «компетентні органи» дозволили, попри безпартійність, заробляти на хліб аж у республіканській пресі.

З 1989-го був «прописаний» – понад 20 років – на посаду заввідділу редакції журналу «Українська культура».

Книгу-поклик «Агов!», куди увійшли розповіді – переважно на основі карних справ – про політв'язнів, переслідування інакдумців опричниками радянської влади, видав наприкінці 2012 р.

Іван Малюта – автор численних краєзнавчих досліджень і публікацій про голодомор.

Підготував до видання другу книжку з історії отчого краю, зокрема й із записами бувальщин – невігданих оповідок.

Заслужений журналіст України. З жовтня 2014 року – член Національної спілки краєзнавців України.

Коліївщина: погляд із ХХІ століття

Тетяна
ЧЕРЕП-ПЕРОГАНИЧ

23 жовтня у приміщенні клубу «Наш Формат» у Києві відбулася презентація нової книги краєзнавця, журналіста, громадського діяча Євгена Букета «Іван Бондаренко – останній полковник Коліївщини», яка побачила світ у видавництві «Стікс».

Автором проведено велику роботу над опрацюванням архівних документів, книга гарно ілюстрована, у ній багато історичного, фольклорного матеріалу.

Повстання надвірних козаків (Коліївщина) було останньою спробою відновлення козацької держави в кордонах часів Богдана Хмельницького. Іван Бондаренко найдовше воював за вільну Україну проти східних і західних окупантів та їхніх поплічників. Правобережна козацька вольниця, на чолі якої в липні 1768 року став отаман Бондаренко, дони-

ні жива в пам'яті народній. І сьогодні немає жодних сумнівів у тому, що Коліївщина – важлива ланка в процесі українського національного державотворення.

Своїми схвальними відгуками про книгу ділилися під час презентації директор видавництва «Стікс» Сергій Коваленко, директор Науково-дослідного інституту козацтва Інституту історії України НАН України Тарас Чухліб, відповідальний секре-

тар Національної спілки краєзнавців України Володимир Дмитрук, директор відділу «Археологічний музей» Інституту археології НАН України Лариса Кулаковська, київський історик та журналіст, шеф-редактор журналу «Пам'ятки України» Ігор Гирич, композитор і піаніст Андрій Бондаренко.

Родзинкою заходу став виступ відомого українського бандуриста, композитора, аранжувальника, ді-джея,

лауреата всеукраїнських та міжнародних конкурсів Ярослава Джуся.

Модерував презентацію громадський діяч, член Національної спілки краєзнавців України Юрій Пероганич.

Привітати з виходом книги колегу по перу прийшли також письменники Анна Багряна, Юрій Шеляженко, поетеса Тетяна Іванчук, друзі, колеги з Національного газетно-журнального видавництва.

Краєзнавча Шевченкіана у Каневі

24–25 жовтня в Шевченківському національному заповіднику у Каневі відбулася XIII Всеукраїнська наукова історико-краєзнавча конференція «Краєзнавча Шевченкіана України», присвячена 200-річчю від дня народження Т. Шевченка.

Цією конференцією Національна спілка краєзнавців України та її обласні організації продовжили заходи ювілейного Шевченківського року. Нагадаю, що ще в лютому за підтримки Міністерства культури України побачив світ підготовлений краєзнавцями збірник «Україна Тараса Шевченка», де було розкрито процес зародження та розвитку шевченківських традицій у різних кутках України, аспекти життя і творчості Т. Шевченка.

Учасники конференції – науковці, працівники музеїв, освітніх закладів, архівів, історико-культурних заповідників. На основі використання широкого комплексу джерел (архівних документів, науко-

вої літератури, матеріалів періодичної преси і творів мистецтва) висвітлили історію творення всенародної Шевченкіани в Україні, показали широкую палітру форм і художньо-мистецьких засобів

вшанування пам'яті Т. Шевченка та популяризації його творчої спадщини в регіонах держави.

Конференцію відкрив голова Національної спілки краєзнавців України, член-кореспондент Національної академії наук України Олександр Реєнт. Учасників конференції привітали в.о. ректора Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького, доктор економічних наук Олександр Черевко та генеральний директор Шевченківського національного заповідника Василь Тулін.

Учасники конференції поклали квіти до могили Тараса Шевченка, ознайомилися з експозицією музею, а також взяли участь у жвавих дискусіях під час пленарного засідання і роботи секцій.

редактор
Руслан ОНОПРИЄНКО

україна і світ

■ ПРИНАГІДНО

Ганна Юрїївна Багрянцева (літературний псевдонім Анна Багряна) народилася 24 березня 1981 року у м. Фастів, що на Київщині. Дитячі роки провела в селищі Борова Фастівського району. З 1989-го – киянка.

У 2004 р. закінчила з відзнакою магістратуру Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Того ж року стала членом Національної спілки письменників України.

З 2010-го – мешкає в м. Скоп'є (Республіка Македонія), член Слов'янської літературно-мистецької академії (Болгарія).

Анна Багряна – відома українська поетеса, прозаїк, драматург, перекладач. Перекладає з польської, болгарської, македонської та російської мов. Автор близько 30 книжок поезії, прози, перекладів, драматургії. Учасник багатьох міжнародних літературних фестивалів. Лауреат Всеукраїнських та міжнародних премій і конкурсів.

Твори Анни Багряної перекладені польською, російською, англійською, французькою, болгарською, латиською, азербайджанською, естонською, вірменською, македонською, сербською, хорватською, албанською, литовською, естонською та іншими мовами.

Анна БАГРЯНА: «У кожного творця є купа цікавих ідей»

Євген БУКЕТ

Цими днями відома українська літераторка з Македонії Анна Багряна завітала до редакції газети «Культура і життя».

Знайомий з нею ще зі студентських часів, коли вона була знаною в патріотичних колах громадською діячкою: спочатку референтом з питань українознавства Конгресу українських націоналістів, потім – головою Ліги українських жінок, секретарем Національної спілки письменників України.

Анна серед однолітків і не тільки була справжньою зіркою – працювала на радіо й телебаченні та надзвичайно плідно писала: спочатку вірші, потім прозу, паралельно займалася перекладами. Був на презентаціях кількох її книжок...

2008 року ми разом з Анною стали лауреатами Міжнародної недержавної українсько-німецької літературної премії імені Олеся Гончара на найкращий твір молодого автора. Вона – за роман «Етимологія крові», я – за цикл публіцистичних нарисів «Люди від землі». Відтоді братство «гончарівців» нас поєднало.

З 2010 року Анна постійно проживає в Македонії, але не пориває зв'язків з Батьківщиною. «Де б я не їздила, де б не мешкала, завжди і для всіх залишаюся насамперед українкою. А вже потім – письменницею, перекладачкою, жінкою, матір'ю...», – завжди говорить вона. І от нещодавно Анна Багряна знову завітала в Україну для участі в кількох літературних подіях. Серед них – міжнародний фестиваль Тетта Роегіса. Тож сьогоднішня розмова про поезію, Македонію

та українську діаспору на Балканах.

– Спочатку про творчість. Яке ставлення до тенденції, що поети поспівають верлібром? Що це – час, мода, тренд, профанація? Наскільки українські автори вписані у світовий контекст?

– Для мене питання поетичної форми завжди є другорядним. Більшість моїх поезій – римовані, але маю й чимало верлібрів. Мабуть, це два різні поетичні стани: коли музика рими й ритму сильніша від думки, тоді виходить силаботонічний вірш, коли ж тебе «веде» якийсь несподіваний образ чи думка, що й не має часу шукати відповідної ритмомелодики, тоді народжуються верлібри.

Головне – не впадати в крайнощі. Бо, наприклад, у Європі і на Балканах римований вірш

уже відходить у минуле, навіть вважається чимось старомодним, не вартим уваги серйозного автора, відтак поезія там відчутно герметизувалася, зачинилася сама в собі: поети пишуть для поетів та літературознавців. Тим часом більшість російських поетів, навпаки, категорично не визнає верлібр поезією, тому російське віршування зупинилося у своєму розвитку десь на початку ХХ століття.

Як на мене, переваги української поезії в тому, що наші автори не відмовляються від силаботоніки, але паралельно шукають і нових форм вираження. І не лише форм, а й змістового наповнення: тем, ідей, образної палітри тощо.

Два роки тому ми з моїм чоловіком – болгарським поетом і перекладачем Димитром Христовим – переклали й упорядкували антологію ▶

україна і світ

■ ПЕРШОДРУК

ГОЙДАЛКА

Гойдалися на гойдалці голуб і шпак,
та раптом із гойдалки голуб упав.
Упав у калюжу, став мокрий увесь.
Наляканий шпак полетів собі десь.

Глузують із голуба всі горобці:

– Хіба ти не бачив, що гойдалки ці
ну геть не пташині? Хіба невямки:
лиш люди гойдаються тут залюбки?
А люди – істоти, наш брате, смішні –
літати ніяк не навчаться вони,
тому і вигадують стільки вже літ
усе, що нагадує справжній політ.

– Та я, – засоромився голуб нівроку, –
я тільки збирався... поплавати трохи.

А це – із нових (ненадрукованих) віршів для дорослих:

КРИНИЦЯ

Із цієї криниці напиться меду чи бруду,
чи буденних думок про будову соборних шпилів
тільки тим дозволяється, хто у позичену мудрість
не повірив, як інші, хто сам у собі не змалів,
не прийшов, не упав, не зневірився духом
і дивом

не назвався рабом, хоч спокуса була ще яка:
замість радощів – рай, по стражданнях –
і ріки із пива,
і потоки грайливі із крові-вина-молока...

Та криниця стоїть. Дев'ять кіл не бентежать нікого.
Зазираючи, збагнути, що істина – там, аж на дні,
не спадає на думку... І шлях замикається в коло –
вже десяте. Блукаю,
як привид, блукаю по нім...

► «Нова українська поезія», до якої увійшли твори 32-х українських авторів, передовсім – наймолодшого покоління. Ця книга викликала дуже великий інтерес у Болгарії, відбулися презентації у Варні та Софії, були відгуки й рецензії, написані відомими болгарськими поетами й критиками. І в усіх цих відгуках домінує однакова думка: українська поезія – багата своїм розмаїттям, завжди органічна, жива, самобутня, бо в ній дуже вдало поєднуються власні традиції і нові поетичні віяння Заходу.

Тому нам не варто хвилюватися про наше віршування. Воно має всі шанси чудово вписатися у світовий контекст і при цьому бути цікавим світу саме своєю українськістю. Як, приміром, верлібри Віктора Кордуна, Миколи Воробйова, Василя Голобородька... Аби лише було кому вписувати нашу літературу у світовий контекст, тобто пропагувати її у світі, але це вже інше питання.

– **Літтусівка – шкодить чи дає поступ? Чи можливо пробитися автору без неї?**

– Користь літтусівок, як на мене, у тому, що вони дають змогу поету не почуватися са-

мотнім, знати, що він не один такий «ненормальний»... Щоправда, літтусівки мають і свій негативний бік – вони часто обмежують поетів сталим колом колег по перу, що трохи гальмує творчий розвиток. Тому бажано ходити на різні літературні заходи.

Коли я починала писати, ще не було соціальних мереж, та й Інтернет ще був великою розкішшю, тому досить часто відвідувала засідання літстудій, брала участь у поетичних фестивалях, творчих семінарах. Але нині літтусівки все більше переростають у віртуальні, що, можливо, лише на краще, бо ж не обмежують поетів у просторі, часі й виборі друзів для спілкування. А пробитися молодому автору без спілкування з колегами дуже важко. Потрібно бути в контексті своєї літературної доби.

– **Як опинилися за кордоном?**

– Це зворушлива для мене історія. У серпні 2008 року я представляла Україну на Міжнародному поетичному фестивалі «Струзькі вечори поезії» в Македонії. Там познайомилася зі своїм майбутнім чоловіком Димитром, який представляв Болгарію. Закохалася. У нього і в Македонію.

Димитр розповів, як колись приїздив до Києва вчити українську мову, а також про свою співпрацю з українськими літераторами, я ж поділилася своєю давньою мрією – перекласти книгу поезій відомої болгарської поетеси Елісавети Багряної. Спілкувалися з Димитром по Інтернету, допомагали одне одному з перекладами, я кілька разів приїздила до нього в Софію. А потім йому випала нагода працювати в Македонії на посаді директора Болгарського культурно-інформаційного центру. І ми повернулися туди, де зустрілися. Уже шостий рік мешкаємо у столиці Македонії Скоп'є. Там і народилася наша донечка Оксанка.

– **Як спілкуєтесь з дитиною?**

– Моїй донечці рік і п'ять місяців, вона вимовляє поки лише окремі слова: «мама», «тато», «баба», «вода»... Я розмовляю з нею українською мовою, чоловік – болгарською. Ми домовилися так іще до моєї вагітності: наші діти мають знати і мову матері, і мову батька. Бачу, що Оксанка вже чудово розуміє обидві мови. Навіть три, бо ж на вулиці грається з македонськими дітьми. Але оскільки я

україна і світ

ОПАДИ

Хтось сильніший від нас непомітно розірвав разки часу, що прикрашали довгу й вишукану скляну вежу нашого Чекання.

Град посипався на землю срібними намистинками, які не танули шість днів – до твого повернення. А на сьомий день почався потоп, але зовсім не той, яким нас лякали у церкві. Просто була широка ріка з прозорою водою і в'юнкою срібною рибкою.

Ми зачинили двері нашого дому й вирушили вплав до невидимого берега. Аби більше не чекати.

з нею проводжу значно більше часу, постійно читаю їй українські книжки, співаю пісні, розповідаю свої казки й вірші, то на українську вона реагує активніше. До речі, македонці на рідну мову кажуть «майчина», тобто в буквальному перекладі – «материнська». Та, яку кожен із нас вбирає з молоком матері.

– **Як правило, коли потеси народжують, творчість для них відходить на другий план...**

– На певному етапі свого життя я зрозуміла, що цілком готова до цього – відпустити творчість на другий план заради материнства. Бо це природно й важливо для кожної жінки – кілька років побути просто мамою. Але це зовсім не означає, що після народження доні я закинула літературу.

Під час вагітності мені писалося дуже багато: оповідання, казки, вірші. Уже тоді моя творчість почала відчутно змінюватися – інші теми, інша стилістика, інше світовідчуття. Взагалі вагітність – дуже цікава й містична пора для жінки, бо ж тоді у ній б'ється два серця, відчуття стають значно глибшими, гострішими, ніж зазвичай. Пам'ятаю, як мені постійно снилися дуже яскраві, насичені образами й кольорами сни. Мабуть, то були сни моєї доні, адже ні до вагітності, ні після пологів нічого подібного не снилося. Але цей період минає дуже швидко, тому варто максимально скористатися ним для творчості.

Одна моя багатодітна подруга порадила мені завести щоденник і записувати туди всі свої відчуття, думки, сни. Я не люблю щоденників, ніколи їх не вела, а тут послухалася. І не шкодую про це. Можливо, колись Оксанці теж буде цікаво перечитати, чим жила її мама у той трепетний для нас обох період.

До речі, саме тоді я написала книгу для дітей «Здійснені мрії» – про дитинство двадцяти відомих українців та українко. Більшість із цих оповідань вже була опублікована в дитячих часописах «Крилаті» та «Абетка казок». Сподіваюся, колись вийдуть і окремою книжкою.

Коли народила донечку, мене поглинула нова хвиля творчості. Під час наших

із нею спільних прогулянок скопським парком я вигадувала різні казочки про звірів, які стрічалися на нашому шляху. Вдома, коли доня засинала, записувала ці історії, аби їх не забути. Так з'явилася книжечка «Казки з міського парку», яка цього року вийшла друком у луцькому видавництві «Твердиня». Ілюстрації до неї робили українські школярі. Ці казки вже перекладені англійською, болгарською та вірменською мовами. Було написано й зо два десятки дитячих віршів.

Такий у мене зараз творчий період, коли для дітей писати значно цікавіше, ніж для дорослих. Від писання романів поки відпочиваю. А от пере-

кладами продовжую займатися. Зокрема, зараз працюю над перекладом книги казок «Веселий зоопарк» македонського автора Кіро Донева. Звісно, що поки дитина маленька, на творчість у маму залишається дуже мало часу. Але я зовсім не хвилююся з цього приводу. Просто намагаюся правильно організувати саму себе, аби встигнути зробити все, що запланувала.

– **Розкажіть більше про Македонію: чи відбувається там просування української культури? Чи існують інституції, що популяризують її?**

– Проблема в тому, що в Македонії, на відміну від тієї ж Болгарії, немає потужної ▶

україна і світ

► української діаспори. Тому все, що робиться, – завдяки поодиноким ініціативам небайдужих людей. Дуже багато для нашої культури, зокрема для літератури, у Македонії робить поетеса й перекладачка Віра Чорний-Мешкова. Вона переклала дуже багато нашої класики й сучасної літератури, а зараз викладає українську мову в Скопському університеті.

Я також вважаю своїм обов'язком просувати українську культуру на балканських теренах, адже доля мене туди закинула, певно, теж не випадково. За п'ять років у нас із чоловіком з'явилося багато друзів серед македонських письменників, видавців, театралів, художників. Завдяки цьому мені вдалося організувати чимало виступів українських поетів на різних поетичних фестивалях, постановки українських п'єс, видання книжок наших авторів...

Сама я теж постійно виступаю на різних літературних зустрічах, конференціях, пленерах. Кілька років тому на запрошення декана філологічного факультету Скопського університету читала лекцію македонським студентам про українську літературу.

На жаль, у Македонії дуже мало знають про Україну. Але ставлення загалом дуже прихильне. Коли я кажу, що приїхала з України, македонці – нерідко навіть зі сльозами зворушення – згадують отой дружній жест нашої держави у 2001 році, коли в Македонії розгорілася внутрішня міжетнічна війна. Україна тоді надала македонцям гелікоптери, танки, прибуло й чимало наших добровольців.

Знають і про Тараса Шевченка. Завдяки колишньому послу України в Македонії Віталієві Москаленку років сім-вісім тому в Скоп'є було встановлено погруддя Кобзаря. Причому в дуже помітному місці – скверу напроти македонського парламенту. Автор погруддя – відомий македонський скульптор Томе Серафимовські. Але, на жаль, у свідомості більшості македонців Україна залишається чимось невіддільним від Росії. Тому, звісно, роботи ще – непочатий край.

– Як відреагувала Македонія на події на Майдані, українсько-російську війну?

– Коли почався Євромайдан, я була в Скоп'є. Серце рвалося в Україну, хотілося в той доленосний час бути зі своїм народом, разом із ним творити

нову історію України. Але моїй донечці тоді було лише півроку, почуття материнської відповідальності виявилось сильнішим. Щодня із захватом і тривогою спостерігала за подіями в Києві.

Написала трохи віршів, присвячених Майдану та Небесній сотні. Ці тексти увійшли до кількох антологій, були розповсюджені в Інтернеті. Думаю: приїду в Україну, і ці вірші вже стануть неактуальними. На жаль, не стали. Бо почалася війна, кінця якій поки не

ситуація значно сприятливіша. І то – лише завдяки сильній і активній українській діаспорі. Там дуже велику роботу проводить громадська організація «Мати Україна» на чолі з пані Оленою Коцевою. Українці Болгарії постійно виступають на телебаченні, радіо, в пресі. Багато болгарської молоді теж приєднується до акцій в протесту, які організовує наша діаспора. Постійно збирають кошти для української армії. Триває дуже активна робота.

ектів, серед яких уже згадана мною антологія «Нова українська поезія» в перекладі болгарською мовою. Болгарською було перекладено й добірки поезій Григорія Сковороди, Лесі Українки, Олени Теліги.

Українською – книги класиків болгарської поезії Єлисавети Багряної та Дори Габе, добірки Дімчо Дебелянова і Христо Ботева, твори сучасних болгарських, польських, македонських, сербських та албанських авторів.

видно... Знову – біль, недоспані ночі, нескінченні молитви, тривога за долю своєї Батьківщини. З'явилося ще кілька нових текстів. Пересилала якісь кошти. Ото й уся моя участь у Майдані і війні.

Оскільки в Македонії майже немає українців, то й не було з ким провести в Скоп'є Майдан. На жаль, македонські ЗМІ від самого початку подавали інформацію з проросійських джерел. Прості люди і навіть тамтешня інтелігенція відчутно дезінформовані, тому мені постійно доводиться займатися «просвітницькою діяльністю» – на різних літературних заходах, по дитячих майданчиках, магазинах, ринках, на звичайних дружніх зустрічах за кавою.

Бо не можу мовчати. Мушу говорити. Розповідаю македонцям історію України, пояснюю, що таке Майдан і чому почалася війна. Дивляться з недовірою, але слухають.

До речі, в Болгарії, попри те, що там і досі процвітають русофільські настрої, все ж таки

– Чи є в планах організація міжкультурного діалогу?

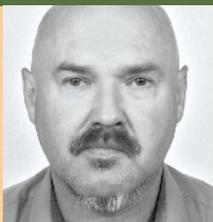
– З мого боку вже було кілька спроб організувати міжкультурні діалоги з Болгарією, Македонією, Польщею, Сербією, Албанією... Деякі з цих діалогів перейшли в конкретну співпрацю. Наприклад, українсько-македонський театральний проект, який два роки тому було розпочато постановкою п'єси Vale et me ama македонського драматурга Трайче Кацарова в київському театрі «Міст».

Наступним кроком було здійснення постановки п'єси Неди Нежданой «Самогубство самоти» в Штіпському народному театрі. Потім – зустріч у Центрі театрального мистецтва імені Леся Курбаса, на якій йшлося про подальшу співпрацю з Македонією та іншими слов'янськими країнами. Зараз готуються нові постановки.

Також завдяки нашим із Дмитром зусиллям було здійснено кілька видавничих про-

Три роки тому спільно з видавництвом «Твердиня» ми заснували видавничу серію «Сучасна балканська поезія», де вже вийшло п'ять книжок, три з яких – у моєму перекладі, дві – в перекладі Віктора Мельника. Два роки тому вийшла у моєму перекладі антологія «Сучасна поезія Республіки Македонії», де представлено 73 поети з різних поколінь. Тепер у Македонії готується до друку антологія сучасної української драматургії...

Усе це – маленькі цеглинки для зміцнення мостів між нашими культурами. У кожного творця є купа цікавих ідей, але для того, аби їх реалізувати, потрібно вміти шукати однодумців. Я щаслива, що маю багато друзів у різних країнах, з якими можливо вести подібні діалоги, успішно пропагувати українську культуру у світі й інші культури в Україні.

редактор
Сергій БАХІН

одеса

■ НА КАРАНТИННОМУ УЗВОЗІ

Місцеві художники стріт-арту Олексій Шкурат і Станіслава Лісовська створили цілу картинну галерею на Карантинному узвозі. Від початку і до низу підпірної стіни узвозу вони нанесли силуетні зображення за мотивами старої Одеси. Загальна протяжність розмальовок – близько 150 метрів.

Ідея проекту виникла під час зустрічі міського голови Геннадія Труханова з одеськими художниками з приводу благоустрою міста. Нове силуетне графіті обіцяє стати популярним місцем для мешканців і гостей Одеси.

■ НА ТОРГОВІЙ, 2

У центрі сучасного мистецтва Augim відкрилася виставка живопису Георгія Делієва. Відомий митець, котрого більшість людей знає за проектом «Маски-шоу», завжди відчував любов до малярства і вже понад десяток років виставляє свої твори на розсуд глядачів.

У проекті «Дзеркало, що володіє пам'яттю», зібрані картини різних періодів творчості художника – з гастролей по Італії, Ізраїлю, Китаю, Кореї, Мексиці та США, автопортрети і портрети колег і друзів, замальовки природи і просто сюрреалістичні сюжети. Картини стали відображенням думок і почуттів Делієва.

Серед нових робіт – пейзажі Японії й натюрморти, написані на гастрольях у Берліні. Загалом представлено близько сорока робіт.

Оксана ШАЛАШНА

З 30 жовтня до 3 листопада в Одесі триватиме Міжнародний фестиваль «Сакс Академія», присвячений 200-річчю від дня народження винахідника саксофона Адольфа Сакса.

Організатори фестивалю – Департамент культури і туризму Одеської міської ради, Управління культури і туризму, національностей та релігій Одеської обласної державної адміністрації, Міжнародний конкурс молодих виконавців «Золотий саксофон Одеси» за підтримки Міжнародної асоціації Адольфа Сакса (Бельгія), Південноукраїнського національного педагогічного університету імені Ушинського, середньої спеціальної музичної школи імені професора Столярського.

Автор ідеї фестивалю – лауреат міжнародних конкурсів, викладач університету імені Ушинського по класу саксофона Анна Степанова. Арт-директор – продюсер, композитор, режисер телепрограми та фестивалю «Зірочка» Олександр Степанов.

У роботі «Сакс Академія» візьмуть участь: Павло Гуснар

«Сакс Академія»

HELLO MR. SAX!

Солисти:
Флоран Монфорт (Франція)
Анна Степанова (Україна)
Павел Гуснар (Польща)

Муниципальный театр духовой музыки имени А. Салика

2 ноября в 12.00

Филармония (ул. Бунина, 15)

Режиссер Александр Степанов

(Польща) – викладач саксофона у Варшавському музичному університеті імені Ф. Шопена та Академії музики в м. Лодзь, заступник декана кафедри інструментального дослідження в університеті імені Ф. Шопена; П. Гуснар – саксофоніст, що вдало поєднує класичне і джа-

зове виконавство, співпрацює з багатьма симфонічними оркестрами (Національна філармонія, Sinfonia Varsovia, оркестр Великого театру Варшави та Національної опери); Флоран Монфорт (Франція) – соліст, керівник квартету саксофоністів, ректор консерваторії м. Вексан,

викладач класу саксофона в консерваторіях міст Фені і Суазі, співпрацює з багатьма симфонічними оркестрами Франції.

Відкриється музичне свято прес-конференцією організаторів, педагогів та міжнародного Сакс оркестру в Одеській міській раді.

У ході фестивалю відбудуться майстер-класи в Одеській середній спеціалізованій музичній школі-інтернаті імені П. Столярського та грандіозний гала-концерт «Hello Mr. SAX!» студентів і педагогів Сакс Академії, Муниципального театру духової музики імені Саліка під керівництвом заслуженого працівника культури України Михайла Дзевіка, солістів з України (Києва, Одеси, Дніпропетровська), Китаю, Польщі та Франції. В Одеській обласній філармонії виступлять Міжнародний оркестр саксофоністів, Павло Гуснар і ансамбль «Квінтанго» (Україна).

Південна Пальміра протягом п'яти днів буде величезним концертним майданчиком для саксофоністів багатьох країн, які з радістю подарують свою віртуозну творчість і одеситам, і численним гостям міста – поціновувачам геніального винаходу бельгійського майстра Адольфа Сакса.

3 повагою до героїв

28 жовтня в Одесі відзначили 70-ту річницю визволення України від фашистських загарбників.

24 жовтня в Будинку офіцерів відбулася Військово-наукова конференція. На ній зібралися ветерани війни, члени Одеської міської ради ветеранів, військово-наукового товариства, ліцеїсти, студенти університетів, школярі. Учасники конференції з перших вуст змогли почути спогади ветеранів війни про наступальні операції, артилерійські бої, авіаційні атаки, морські битви, про подвиги наших бійців у жорстоких боях за кожен шматочок української землі.

У ході конференції за багаторічну громадську діяльність, зразкову плідну працю у ветеранських організаціях, роботу з виховання молоді та з нагоди

70-річчя визволення України від фашистських загарбників був нагороджений почесним знаком Одеського міського голови «Подяка» Бельфорт Євген Сергійович – член ради ветеранів мікрорайону «Шкільний», учасник Великої Вітчизняної війни, визволитель України. Багато заслужених ветеранів отримали від Одеської міської ради почесні грамоти та заохочення.

Особливий подарунок ветеранам підготувала музична громадськість міста – в Одеській обласній філармонії відбувся концерт «На крилах пісень...» Організатори надали змогу всім охочим насолодитися виконавською майстерністю лауреатів міжнародних конкурсів Олени Вишневої, Лариси Лободи, Олени Ріхтер, Аглаї Поліхроніди, лауреата всеукраїнського фестивалю

Анни Шпак та концертмейстера – заслуженої артистки України Віоли Демидової. Вони виконали твори україн-

ських композиторів на вірші українських поетів, чим якнайкраще висловили глибoku повагу героям.

редактор
Володимир СУБОТА

арт-проект

■ ПРИНАГІДНО

1989 р. – народження групи «Мертвий півень» у середовищі Львівського університету.

1991 р. – перемога на II музичному фестивалі «Червона рута» у Запоріжжі.

1993 р. – став академіком Бу-Ба-Бу за вірш «Коли ти смієшся» (премія, яку присуджують за кращий вірш року).

1999 р. – приїзд до Харкова і участь у постановці спектаклю «Веселого Різдва, Ісусе» у театрі «Арабески». Знайомство зі Світланою Олешко та Сергієм Жаданом.

2000 р. – робота на постійній основі у театрі «Арабески» Світлани Олешко.

2012 р. – початок співпраці із чеським музикантом Йозефом Остжанським.

Михайло БАРБАРА: «Психологічні драми сьогодні актуальні»

Володимир СУБОТА

Михайло (Місько) Барбара – український співак, музикант, радіоведучий, перекладач, поет і актор, академік Бу-Ба-Бу (лауреат премії, яка присуджується за найкращий вірш року).

Один із засновників популярного гурту «Мертвий півень», учасник багатьох музичних фестивалів і різних культурологічних проектів, що принесли йому популярність не тільки як виконавцю альтернативного року. Львів'янин, котрий за велінням долі нині мешкає у Харкові. Веде доволі «кочовий» спосіб життя: переважно у поїздах на маршруті Харків – Київ – Львів, де його чекають колеги і друзі, залучені до чергових спільних програм.

– **Михайле, на зламі тисячоліть років Ви раптово вирішили змінити своє амплуа: фронтмен гурту «Мертвий півень» став провідним актором авангардного театру «Арабески». Що спонукало Вас до цього відверто несподіваного кроку?**

– На той час наш гурт знаходився на піку популярності. Ми записали сім альбомів, які розійшлися масовими тиражами. Український рок вийшов за рамки «неформату» і знаходив все більше прихильників не лише серед молоді. Кожна подібна група шукала свій неповторний стиль, створювала цікавий репертуар і грала власну музику. На цьому шляху перебували і «Півні».

Наприкінці 90-х років нас запросили до Харкова взя-

ти участь у виставах театру «Арабески». Саме у цей період співпраці режисер театру Світлана Олешко раптово запропонувала мені роль Царя Ірода у їхній виставі «Веселого Різдва, Ісусе» (текст Сергія Жадана, саундтрек здійснив гурт «ЛЮК»).

Це був такий собі український варіант історії, написаної на основі традиційних народних вертепів, а також фольклорних переказів народів Центральної Африки. До-

волі несподіваний сюжет і цікава розв'язка. У мене уже був певний акторський досвід виступів на театральних сценах Львова, але в такому сценічному образі мені ще не доводилося виходити до глядача.

Репетиції тривали близько року. Вистава вийшла вдалою. Її показали не тільки у Харкові, але і в Києві та Львові. І скрізь були аншлаги та схвальні рецензії.

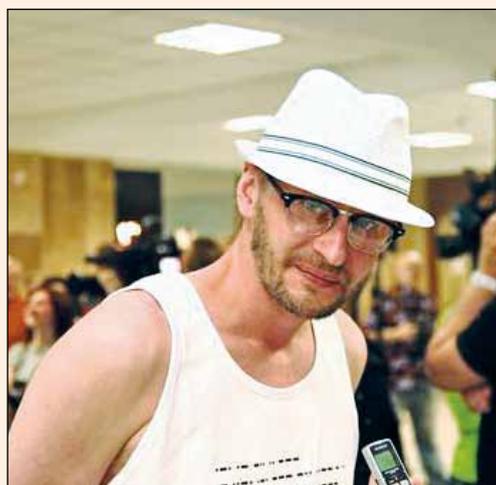
– **Ви мріяли стати актором?**

– Мабуть, що ні. Усе сталося якось спонтанно і настільки природно для мене самого, що сьогодні аніскільки про це не шкодую. Я актор, який часом виконує роль вокаліста, часом артиста, часом журналіста, часом ще когось. А щодо сцени, то вона схожа на ту, яка була у «Півнях». Насамперед відчуттям взаємної потреби – глядач у тобі, ти у глядачеві.

Втім, не йдеться про те, що я полишив групу, музику, поезію, вокал... Усі мої уподобання зі мною і в «Арабесках». Справа в тому, що театр Світлани Олешко незвичний, не схожий на жоден інший. Він відкритий для пошуку, для експериментів. Хто б із талановитих людей не прийшов сюди – завжди знайде собі поле для плідної діяльності. У постановках використовуєть-

арт-проект

ся музика, вокал, хореографія, анімація... П'єси пишуться спеціально для нашої групи.

Завдяки такій творчій атмосфері я й досі спокійно поєдную музику і театр. На той час у Львові вів свою програму на радіо «Люкс», у Києві співпрацював із Сашком Кривенком на «Громадському радіо». У Харкові група «Мертвий півень» почала записувати студійний альбом за творами Юрія Андруховича. Коли я вперше з ними ознайомився, то зрозумів, що то досить непрості речі. Білі вірші, верлібр... І чим глибше я в них вчитувався, тим більше хотілося покласти їх на музику і заспівати. Незвична поезія потребує незвичної музики.

Врешті-решт спільно з Юрієм Андруховичем записали альбоми «Мертвий півень. Made in U.A.», «Пісні для Мертвого півня», «Кримінальні сонети» та інші.

Доля звела мене з відомим чеським музикантом Йозефом Остжанським, котрий колись грав у групах «Бу», «Дунай» та багатьох інших, виконуючи альтернативний рок. Йозефа зацікавив інший штаб музики – суміш електроніки з роком. Водночас у мене зародилися аналогічні плани. Отож, ми наважилися на реалізацію спільного експерименту під назвою «По морді».

– Чому така дивна назва?

– Справді провокативна! Вона нав'язана одним із віршів Олександра Ірванця. У ньому йдеться про дівчину, яка полюбила екстрасенса-іноземця і в розпачі дала йому... по морді.

– Сьогодні Ви зайняті у семи виставах театру «Арабески». Уже можна говорити, що Ви сформувався як успішний актор, оскільки кожен спектакль за Вашою участю – це подія у театральному житті не тільки України.

– Усі наші роботи не схожі одна на іншу. Така репертуарна політика театру. Досить згадати спектакль «Декалог: локальна світова війна», поставлений разом із люблінським театром In vitro. Він складається із двох частин – української і польської. Його поставили два режисери, котрі у своїй роботі були об'єднані спільною темою українсько-польського конфлікту на тлі Другої світової війни. Були показані документи УПА, старі фотознімки вояків, актори грають на фоні екрану з 3D-зображенням.

Репетиції проводилися у Харкові і Любліні. Мені було досить важко насамперед морально грати у цьому спектаклі. Гнітив трагізм сталінського режиму. Однак проєкт вдався. Виставу побачили в Україні і Польщі.

У Познані відбулася прем'єра українсько-польського-білоруського документального спектаклю «Чорнобиль ТМ», в якому були використані факти з книг ліквідатора, харківського письменника Сергія Мирного «Жива сила (Чорнобильська байка)» і «Чорнобильська комедія» та результати наших досліджень у зоні відчуження.

Нещодавно друком вийшла книга польського письменника Віткація у моєму перекладі. Театр «Арабески» разом із варшавським театром «Коло» поставили на сцені шість п'єс цього автора під загальною назвою «Бляха муха». У виста-

ві залучено 15 акторів з різних міст України, польські режисери, сценографи, композитор. Нас привабила тематика цих творів. Письменник аналізує конфлікт між особистістю, яка хоче стати оригінальною, і обставинами, котрі заважають їй у цьому процесі.

Загалом психологічні драми сьогодні актуальні. Але тільки при цікавому сценічному вирішенні та неординарному текстовому матеріалі.

– Відомо, що Ви активно залучаєте до театральних постановок Сергія Жадана.

– Я вперше познайомився із Сергієм наприкінці 90-х років, коли долучився до роботи над спектаклем «Веселого Різдва, Ісусе». Відверто скажу, саме дивовижні тексти Сергія Жадана і режисерська самобутність Світлани Олешко стали вирішальними при моєму виборі подальшої творчої стезі.

Кожна п'єса Сергія захоплює. Не одразу збагнеш написане. Доводиться перечитувати, але, зрештою, ловиш себе на думці, що хотів би її швидше побачити на сцені. Саме так ми працювали над виставами «Радіопансон: вісім історій про Юру Зойфера», «Червоний Елвіс»... Це щось дивовижне. Сергій вмів тонко поєднувати своєрідну лексику своїх героїв, інтригуючий сюжет, сучасну сценографію і режисерські новації. Як правило, у таких виставах багато музики на вірші Жадана, танців і ексцентричності, що вимагає від акторів неабиякої майстерності і фізичної витривалості.

Група «Мертвий півень» у своєму репертуарі теж має пісні на його тексти. Варто хоча б згадати популярні композиції «Перевага окупаційного режиму» та «Я помру від застуди...»

Загалом Харків багатий на таланти. І мені, як львів'янину, це приємно визнавати. «Східняки» розвивають культуру не гірше ніж інші регіони України. Приміщення міського літературного музею уже давно перетворилося на «тусовочний» центр музикантів, літераторів, композиторів, художників, кожен із яких – творча, яскрава особистість. З такими, як Сергій Бабкін, групи «ЛЮК», SunSay, «Оркестр Че», Kharkiv Klezmer Band, дизайнери Марія Норазян, Ілля Павлов ми активно співпрацюємо над спільними проєктами. За це я їм дуже вдячний.

На фотознімках: кадр із вистави «Червоний Елвіс»; кадр із вистави «Веселого Різдва, Ісусе»; Роман Чайка і Михайло Барбара

редактор
Світлана СОКОЛОВА

арт-проект

■ МАДРИД

До кінця листопада у столиці Іспанії, в Центрі авангардного мистецтва «Ла Неомудехар», – благодійна фотовиставка Сергія Бусленка, присвячена січневим подіям на Майдані. Її мета – розповісти якомога ширшому колу людей правду про ситуацію в Україні, не викривлену російською пропагандою.

Після виставки відбудеться благодійний аукціон. Кошти від продажу робіт підуть на купівлю медичного обладнання для військових госпіталів України.

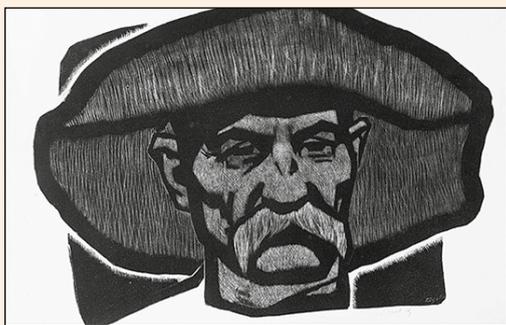
■ ЛЬВІВ

До 11 листопада в галереї «Щось цікаве» – виставка картин Опатської з серії LGS.

Необ'ємні монохроматичні форми різної складності з великим семантичним навантаженням. Тісна взаємодія з фоном та картинною площиною, грає принцип «відсутність зображення – теж зображення».

До 21 листопада – у Мистецькій галереї Гері Боумена – виставка «Тайнопис» Олега Мінька, автора знакової для «відлиги» 60-х серії «Життя масок». Бог подарував йому талант бачити світ без «лушпиння» і буденної метушні.

■ КИЇВ

До 11 листопада в музеї «Духовні скарби України» триває Національний форум «Донкульт – Мистецькі надра», присвячений мистецьким здобуткам Донбасу.

Відбудеться близько 80 подій з різних видів мистецтва. Представлять близько 200 творів візуального мистецтва XIX–XXI століть. Серед них – роботи художників А. Куїнджі, П. Кончаловського, Р. Мініна та арт-групи «Мурзилки».

До 8 листопада в бібліотеці імені В. Винниченка – фотовиставка «Донбас 2014 – відкритий перелом» Костянтина Скомороха із Северодонецька Луганської області. Світлини зроблені за останні кілька місяців в епіцентрі подій на Донбасі.

В об'єктиві – радість визволення рідного міста від окупації, наслідки боїв для мирного населення, будні волонтерів та патріотів Луганщини.

До 19 листопада в галереї «Соборна» – виставка творів народного художника України, лауреата Шевченківської премії, першого лауреата премії імені Катерини Білокур Марфи Тимченко.

Жага справжності

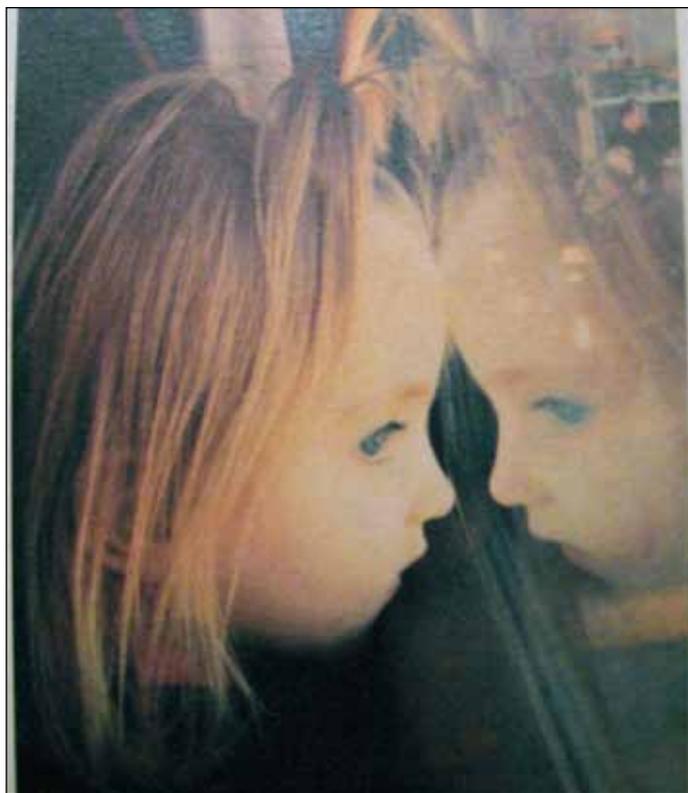
Світлана СОКОЛОВА

Втмовує цю спрагу фотовиставка Тараса Перуна.

«У нашому ерзацісіті, коли їмо невідомо що та п'ємо розчинну каву, хочеться справжнього автентичного», – каже голова Чернівецької обласної організації Національної спілки фотографів України Тарас Перун. Так він аргументує свою пропозицію, адресовану гурманам візуальних видів мистецтва.

Тарас є автором семи персональних фотовиставок та учасником понад півсотні виставок в Україні, Польщі, Румунії, Австрії, Німеччині й Італії. У новій експозиції – 55 робіт, виконаних ним вручну обмеженим накладом в унікальних техніках друку: гумбіхроматним друком, цианотипією, літпринтом, срібножелатиновим друком. Більшість робіт існує в єдиному екземплярі.

«Вручну – це як робиться?» – цікавляться відвідувачі. «Є технології, відомі ще з дев'ятнадцятого століття, – пояснює майстер. – На акварельний папір наноситься світлочутливий шар, експонується під дією або сонця або ультрафіолетового світла. І це від-

бувається п'ять-десять разів, поки зображення не досягне бажаного вигляду».

Митця цікавить монохромний пейзаж, жанрова й формалістична фотографія, портрет. І експозиція розкриває ці уподобання.

Сюжети робіт співзвучні давності техніки. Лейтмотив багатьох – перегорнуті сторінки життя, його плінність. Неодноразово зображені стільці, винесені кимось просто на вулицю, та покинуті помешкання. Робить крок у проріз відкритих у невідоме двері старенька, а старенький заглядає через перила з майданчика багатоповерхів-

ки вниз у безодню, відклавши вбік рятувну парасольку. Фотознімки, що немов зі старого сімейного альбому, якщо й викликають печаль, то лише світлу, бо обов'язково знаходиш в них щось обнадійливе. На тлі гілок старих дерев – паростки, юнь у русі, зрештою просто силует психика. Це нагадує: «Життя продовжується у новій якості!» Світлини й композиційно згруповані так, аби доносили до нас цю оптимістичну думку.

«Бачу парадоксальне поєднання двох стихій – традиційної мистецької та фотографічної, – ділиться враженнями доктор філософії у сфері мистецтвознавства Гліб Вишеславський. – Остання – це дискурс про те, що фотографія є частиною фрагментарного наукового пізнання світу. Тому майстри, коли знімали, якнайдалі намагалися бути від мистецтва класичного, від композиції, образів. Плекали композицію випадковинна художня техніка, яку використовували ще пікореалісти.

Суміщається те, що всю історію фотографії виступало окремо. Це можливо лише для сучасного художника, який працює в епоху постмодернізму та має високу могутню творчу силу».

Суміщається те, що всю історію фотографії виступало окремо. Це можливо лише для сучасного художника, який працює в епоху постмодернізму та має високу могутню творчу силу».

Індивідуальність успіху

Національний колорит та власна ідея зупиняють погляд.

У Кіровоградському обласному центрі народної творчості відкрили виставку

декоративно-ужиткового та образотворчого мистецтва «Окрилені творчістю».

Автори робіт – член Національної спілки художників України Ольга Коломієць із Кіровогра-

да та майстер декоративного розпису Наталія Попова з смт Голованівськ.

Із привітаннями до присутніх звернулися заступник директора департаменту культури, туризму та культурної спадщини облдержадміністрації Людмила Тищенко, директор обласного центру народної творчості, заслужений працівник культури України Валентина Пращур, заслужений художник України Андрій Надеждін.

В експозиції – близько 60 робіт, створених у напрямках витинанки та декоративного розпису.

Ольга Коломієць – автор витинанок, творів живопису, вишивки бісером і перлами ікон тощо. Лауреат обласної премії в галузі архітектури, геральдики, вексилології та декоративно-

прикладного мистецтва імені Якова Пауценка в номінації «Декоративно-прикладне мистецтво».

Наталія Попова – автор найбільшої в Україні декоративної тарілки діаметром 2 метри 42 сантиметри, що зафіксовано представником Національного проекту «Книга рекордів України». Рослинно-квіткові композиції в її роботах вразили орнаментальними мотивами і гармонійним поєднанням кольорів.

За словами Валентини Пращур, приваблює глядача в роботах національний колорит і власна ідея.

Наталія ДЕМІХОВА
На фотознімку майстер декоративного розпису
Наталія Попова

Фото: Вячеслава ЗАВІРЮХИ

редактор
Антон ФІЛАТОВ

сучасне мистецтво

■ КЛЯГЕНФУРТ

Виставка молодих митців з України Sister Europe триватиме в австрійському культурному центрі Kunstraum Lakeside до 22 листопада. У її рамках презентовані роботи Жанни Кадирової, Івана Мельничука, Олександра Радинського, Миколи Рідного, Вови Вороньова, Лади Наконечної та Олександра Бурлаки.

Для експозиції відібрані роботи, що модерно відображають події останнього року в нашій державі.

«Ця виставка формує новий інтерес до ситуації в Україні. Інтерес, через який ми можемо осмислювати власне становище, шукати тлумачення Європи, досягти значення війни», – коментує Хедвіг Заксенюбер, директор та співзасновниця інституції Kunstraum Lakeside, що займається дослідженням сучасного мистецтва.

Проект розроблений за співпраці австрійського культурного центру та Київської платформи для сучасного мистецтва PCA. Куратор проекту – Леся Прокопенко.

■ ХАРКІВ

У Муніципальній галереї «M gallery» з 31 жовтня до 14 листопада триватиме виставка абстрактного живопису Ірини Погорелової «Полоса».

«Цей проект народився відносно нещодавно. З фрагментів побаченого, осмисленого та пережитого я намагалася створити загальний концептуальний пейзаж, що насичений асоціаціями та метафорами», – розповідає художниця.

Це вже далеко не перша виставка художниці в «M gallery». У 2011 році великого резонансу набула її експозиція «Шоколад», яка також розгорнулася в цьому арт-просторі.

Активну виставкову діяльність Ірина Погорелова проводить з 1990 року, що відкрило перед нею двері Спільниці художників України, двері багатьох міжнародних галерей, музеїв та колекцій. На сьогодні її полотна зберігаються у колекціонерів зі США, Канади, Німеччини, Греції та Росії. Роботи художниці продавалися на аукціоні Christie's.

Крім станкових робіт, у творчості Погорелової більше 25 монументальних розписів, мозаїк, вітражів на суспільно значимих об'єктах по всій Україні.

Клаустрофобія сьогодення

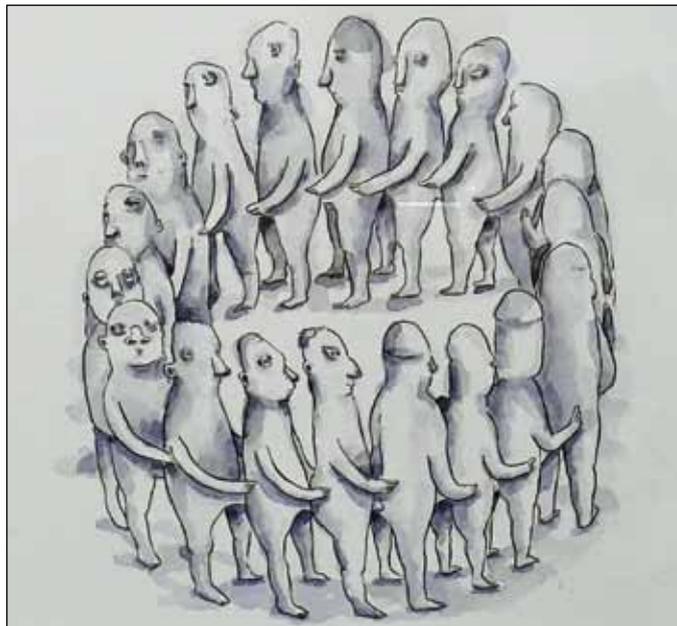
Антон ФІЛАТОВ

До 4 січня у PinchukArtCentre можна буде відвідати виставку номінантів на премію Future Generation Art Prize 2014.

Кожному з 21 претендента на нагороду відведено окремий зал. В експозиції презентовано роботи митців із 17 країн, що робить її наймасштабнішою у географічному плані виставкою року.

Що характерно для подій PinchukArtCentre – ефективність та провокаційність тут переважає над виваженістю та естетичністю. Наприклад, інсталяція бельгійської художниці Сесіль Б. Еванс нагадувала більше недобудовані декорації для театральної постановки: пластмасові руки, скульптурний портрет голлівудського актора Філіпа Сеймура Хофмана, з телевізора б'є строкатий фонтан візуальних образів, диван та ковдра, на якій розкидані фотоескізи...

Мистецтву вже не просто зафіксувати в традиційних рамках, на підставках для скульптур чи у прямокутниках моніторів. Contemporary art вирвалося у весь навколишній простір,

сміливо вимішуючи з нього все нові й нові смисли.

Україна на виставці представлена фактично резидентами цієї арт-інституції Микитою Каданом та Жанною Кадировою. Протягом останніх кількох років можна нарахувати з десяток експозицій у PinchukArtCentre, які включили їхні роботи. Чи варто тут говорити про прозорість та невідомість вибору на нову виставку саме цих мит-

ців? Ледь не єдиний позитивний бік у настільки агресивному просуванні цих двох імен – народження українських зірок арт-сцени. Останніх не вистачає у вітчизняному Contemporary art не менше ніж у кіно.

Роботи двох українських художників відрізнялися від інших свіжим відчуттям трагедії. Наприклад, китайський митець Цзя Айлі у проекті «Манустріпти» переосмислює

культурну революцію. Серед артефактів тієї епохи він намагається відшукати причини сьогоденних негараздів. Своєю чергою презентовані роботи Кадирової та Кадана – своєрідний збір інформації про сьогоденну ситуацію в країні.

Жанна Кадирова організувала експозицію «Досліди» як маленьку кімнату, на кожній зі стін якої висять панорамні фотографії. Немов вікна, вони відкривають краєвид лівого берега Києва. Поверх фотографій художниця розливала кислоту, плями від якої нагадують вибухи.

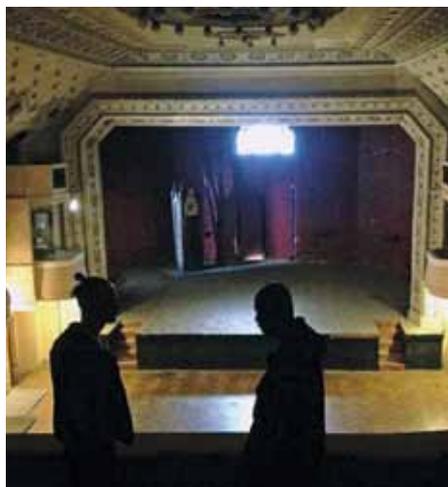
Інсталяція Кадана «Запам'ятати момент, коли оповідь була перервана» відтворює кімнату після бомбардування: зламані меблі, уламки бетонних стін, фрагмент зруйнованого Донецького краєзнавчого музею. Як і більшість інших робіт експозиції, ця викликала гірке відчуття клаустрофобії.

6 грудня один із презентованих художників отримає головну премію у розмірі \$ 100 тис. Ця сума спрямована на розвиток сучасного мистецтва. Та чи вистачить їй на те, щоб знайти ліки від фобії замкненого простору у Contemporary art?

На фотознімку робота Карлоса Моти

Паралітичний газ мистецтва

23 жовтня група GAZ (художники Олексій Золотарьов та Василь Грубляк) разом з Олексієм Саєм провели в Лук'янівському народному домі, що в Києві, шокуючу арт-акцію «Ритуал схвалення».

Візитери перформансу мали змогу проекспериментувати над собою.

Як відзначила менеджер проекту Катерина Рай, всіх охочих змусили відкинути вбік метушню та невизначеність, аби зосередитися на головному: особистому виборі та чесних прагненнях. Напередодні виборів такий меседж виходив далеко за рамки творчого значення. Проте автори заходу все ж змогли очистити свідомість публіки від політичного контексту. І вже хоча б це зробило проект корисним.

Усі глядачі у цей вечір стали співавторами перформансу, який діяв за допомогою різних медіа. У цілому ж акцію можна назвати виставою, дія якої не обмежувалася самою лише сценою. У повній темряві та індустріальній атмосфері занедбаного зали ходили люди, які контрастно освітлювалися прожекторами.

Хтось із них читав вірші, хтось намагався танцювати або виголошував незв'язні репліки. Час від часу на стінах та стелі з'являлися відеопроєкції. Спостерігаючи за усім цим дійством, відчуваєш себе героєм хворобливого марення.

«Без болю і насильства, а також за допомогою емоцій, уяви та інтелекту можна розкрити величезні смисли людського існування», – йдеться у прес-релізі. Чого ще не скажеш, надихавшись нервово-паралітичного газу сучасного мистецтва...

Курп'ян ПЛІВКА

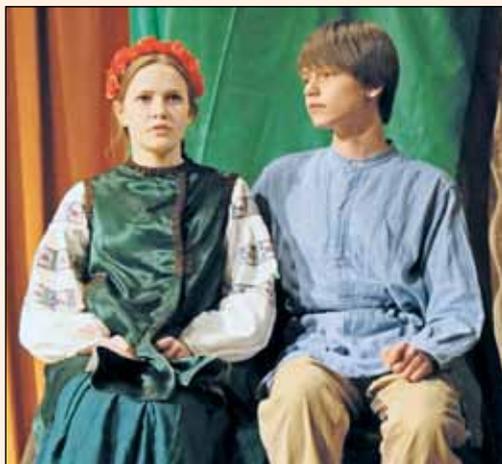

редактор
Леся САМІЙЛЕНКО

ДИТЯЧИЙ СВІТ

ПОДАРУНОК ВІД «ПЕГАСА»

2 листопада о 13:00 у Києві, в Центрі художньої і технічної творчості «Печерськ» (вул. Московська, 3), відбудеться благодійна вистава у виконанні учасників дитячої театральної студії «Пегас». П'єса складається з двох дій: «Травнева ніч, або Утоплена» М. Гоголя (розповідь про вічне кохання і міфологічну Україну) та «На даху» (імпровізаційні читання поезії ХХІ століття).

Режисер та юні актори запрошують усіх небайдужих на дійство, яке відбуватиметься з метою збору коштів на допомогу дітям-переселенцям зі Сходу, які тимчасово проживають у таборі «Тетерів», що біля Коростишева.

Вартість квитків – 20 гривень. Групі з 10 осіб безкоштовно надаються 2 квитки.

ВІДКРИВАЄМО ДВЕРІ ДІТЯМ

Журналістський фонд разом із Представництвом благодійної організації «Надія і житло для дітей» в рамках громадянської кампанії «Відкриваємо двері дітям» оголошують проведення конкурсу журналістських матеріалів, присвячених проблемі зростання дітей в інтернатах та необхідності реформування системи захисту дітей.

На конкурс приймаються матеріали різного спрямування, зокрема й журналістські розслідування, присвячені проблемам функціонування інтернатних закладів, умовам перебування в них дітей, безправності та беззахисності вихованців подібних закладів, жорстокого поводження з дітьми, захисту майнових прав неповнолітніх, адаптації та працевлаштування випускників інтернатів, перевагам виховання в родині, прикладам ефективного реформування системи тощо.

Участь у конкурсі можуть взяти засоби масової інформації та журналісти як друкованих видань, так і теле-, радіокомпаній, інтернет-видань.

Сергій ЧУРКІН: «Актором я став у другому класі»

Лариса БЕЗСМЕРТНА

Розмова з актором і режисером Київського академічного театру ляльок Сергієм Чуркіним – це завжди своєрідний екскурс у світ дитинства.

Уже мало хто й пам'ятає, що «Вечірня казка» Алли Мігай, яка виходила на УТ-1, не була б такою колоритною без участі цього талановитого актора в ролі Буні, бо вже багато років поспіль пан Сергій викладає акторську майстерність у Київському національному університеті театру і кіно, готуючи молоду лялькарську зміну.

Та й сімейне щастя цей чоловік знайшов у театрі, де завжди поселилася його душа.

Зустрілися ми на IV Всеукраїнському фестивалі театрів ляльок «Прем'єри сезону – 2014», який нещодавно відбувся в Києві.

– Ви все життя присвятили ляльковому театру. Доводилося про це шкодувати?

– Ні. Я серцем обрав справу, яка стала моєю на все життя. У другому класі почав ходити в студію, яка працювала при Метробуді. У дитинстві я пи-

шався тим, що був актором, але після школи вступив до Київського інституту народногосподарства, який успішно закінчив, і зрозумівши, що не можу жити без театру, згодом вивчився на режисера.

– Ви ж ставили вистави і грали в театрі. Чому пішли зі сцени?

– Не пішов... Я заступився за молодих талановитих акторів та режисера, яких звільнили. І мені помстилися. Зараз я, в судовому порядку, борюся за справедливість і відновлення мене в театрі.

– Цьогорічний фестиваль «Прем'єри сезону – 2014» також відбувся за Вашою участю.

– Вона була скромною. Я був модератором дискусій та проводив майстер-класи. А серцями цього фестивалю є Юрій Тітаров – директор фестивалю і приватного лялькового театру «Равлик» та президент «УНІМА-Україна» Леонід Попов. «Прем'єри сезону» цього року були особливими, бо присвячені 200-річчю від дня народження Т. Шевченка.

– Чим відрізняється майстерність лялькаря від просто акторської?

– Тим, що потрібно вміти володіти лялькою. А це не так

просто. Зараз з'явилася купа інновацій. Мистецтво лялькового театру також розвивається, і мої студенти знають про все, що коїться у світі.

– Наскільки затребувано є саме ця акторська спеціалізація?

– Звичайно, молоді актори хочуть грати в театрах і зніматися в кіно. Але одне іншому не заважає. Мої випускники також отримують кінопропо-

зиції. Але лялькарями стають одиниці – талановиті, обрані, одержимі. Адже ляльковий театр – це камерний жанр.

Я знаю киян, які жодного разу в житті не були в ляльковому театрі. Мені їх шкода. А що вже казати про міста, в яких немає лялькових театрів. Людина, яка не знала чарівного світу казки, втрачає головне – вміння захоплюватися і дивувати інших.

Богообрані діти і батьки

«Діти тоталітаризму» – таку назву мав культурно-освітній захід, що відбувся в Національному музеї «Меморіал пам'яті жертв голодоморів в Україні».

Учасниками стали викладачі та студенти-психологи київських навчальних закладів. Темою обговорення були проблеми усиновлення дітей іноземцями, про які розповів правозахисник Георгій Фортунєв.

Усім відомий факт, що частину дітей-інвалідів батьки одразу залишають у пологових будинках чи потім здають, якщо опіка над ними здається непосильною. І факт, що побачивши дітей, які живуть у таких умовах, можна або злякатись, або...

«Якщо ти маєш віру, то для тебе немає нічого неможли-

вого», – кажуть Меган Фонденбаер та Кріс Малоун, які прийшли на зустріч із дітьми, яких знайшли в Україні. Іс-

торії їхнього життя – дивовижна казка про поцілованих Богом людей. Такими є і ці представники американсько-

го суспільства, яке від зародження і до наших часів не знало тоталітаризму. Але таких богообраних і в Америці – одиниці.

Факт народження дитини з синдромом Дауна для американців не вироки. Побачивши умови, в яких перебували знайдені в Новограді-Волинському та Житомирському спецзкладах діти, Меган і Кріс не могли забути про них, бо приросли серцем. І чинять саме так, бо інакше не можуть.

А нам ці щасливі люди, які виховують дітей-інвалідів, здаються диваками неспроста. Дуже контрастними є соціальні й моральні стандарти, в яких жили і живуть українці й американці.

Леся САМІЙЛЕНКО

редакція журналу

ДИТЯЧА СТОРІНКА

Передплати на будь-якій пошті!

www.feya.net

СІРО-ЗЕЛЕНО-КАРІ ОЧІ

Характер цих людей описати складно. Вони завжди вагаються, завжди невпевнені. Але, разом з тим, дуже легко пристосовуються до нових обставин. Нікому не нав'язують свої думки і не сваряться. Завжди підтримують друзів. Але щоб все пройшло як треба, цим людям потрібен чіткий план дій.

ЗЕЛЕНІ ОЧІ

Кажуть, що у світі найменше власників зелених очей. Зеленоокі – справжні лицарі! Їх люблять друзі за відданість і гарний характер. І не люблять вороги – за те, що вони ніколи не відступають від своїх принципів. Їм можна викласти всю свою душу, отримати від них гарну пораду і не сумніватися, що твою таємницю вони нікому не розкажуть!

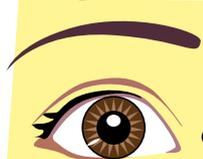
РІЗНИЙ КОЛІР ОЧЕЙ

Буває таке, що одне око – блакитне, а інше – коричневе. Чи око має частинку зовсім іншого кольору. Поглянь, яке око темніше, те й домінує. «Лівоокі» люди – дуже м'які. Вони не люблять сварок, тому легко знаходять спільну думку. «Правоокі» – твердіші, їхнє життя чітко організоване.

Погляну в очі – зрозумію характер

Якого кольору очі у мами й татка? А у найліпшого друга? А у тебе?

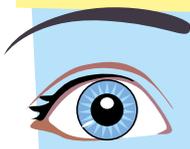
СВІТЛО-КАРІ ОЧІ

Власники світло-карих очей дуже мрійливі. Часто, коли вже потрібно діяти, вони ще думають. Через це люди зі світло-карими очима часто невпевнені у собі, трішки відлюдькуваті і чутливі. Але вони дуже вперті і цілеспрямовані, якщо справді впевнені у своїй правоті.

ЧОРНІ, ТЕМНО-КАРІ ОЧІ

Чорноокі дуже ініціативні. Першими піднімають руку. Хоча й серед шкільних розбишак також найбільше – чорнооких. Вони дуже нестримані і швидко ображаються. Але так само швидко забувають про образи. А ще чорноокі люди легко знаходять спільну мову з будь-ким.

СІРІ ОЧІ

Дуже стримані, розважливі і старанні. Та, окрім цього, – ще й рішучі, сильні та вперті. І що темніший сірий колір, то сильніше проявляються ці риси характеру. На таку людину завжди можна покластися. Завдяки своєму розуму сіроокі рідко втрапляють у неприємні ситуації.

СИНІ ОЧІ

Кажуть, що саме власників синіх і блакитних очей найбільше серед європейців. Це надзвичайно романтичні і чарівні люди. Їхні почуття дуже сильні, і через емоції синьоокі часто не можуть розважливо глянути на ситуацію. Нерідко починають сварки, бо впевнені, що борються за правду, і тому вони не поступаються.

ЖОВТІ ОЧІ

Люди з бурштиновими очима зустрічаються дуже рідко. Такі очі ще називають тигриними, бо наділяють людей рисами характеру цієї тварини. Жовтий колір випромінює тепло. Але тільки близьким людям. А от до чужих жовтоокі ставляться з недовірою. Вони завжди знайдуть вихід зі складної ситуації. І не варто брехати бурштиновооким – здогадаються!

БЛАКИТНІ ОЧІ

Дуже стримані і дещо відсторонені, «закриті» люди. Вони дуже вимогливі і до себе, і до інших. Та якщо комусь вдасться зазирнути до їхньої душі, то побачать романтичну особу, яка мріє про казкові палаци і карети. Блакитноокі швидко приймають рішення при зміні обставин. Серед талановитих і незвичайних людей – найбільше саме блакитнооких.

СІРО-ЗЕЛЕНІ ОЧІ

Старанність, терплячість, впевненість у собі і дуже сильна інтуїція, яка дозволяє знайти вихід зі складних ситуацій. Вони завжди підтримають близьких, адже мають м'яке чуйне серце. Та в разі необхідності ці люди завжди зможуть наполягти на своєму.

СІРО-БЛАКИТНІ ОЧІ

«Спокійний, як удав». Вони завжди впевнені у власних силах і своїх планах, мають дуже сильне почуття справедливості. Оточуючі дуже цінують таких людей за гарну інтуїцію та розум. А ще вони дають дуже гарні поради!

Disney Pixar
**УНІВЕРСИТЕТ
МОНСТРІВ**

редактор
Алла ЯКОВЕНКО

СТОЛИЧНА АФІША

ІЗ 3 ДО 9 ЛИСТОПАДА 2014 РОКУ

АРТ-ЦЕНТРИ

PINCHUK ART CENTRE

www.pinchukartcentre.org
Київ, вул. Велика Васильківська/Басейна 1/3-2, блок А, Бессарабський квартал, тел. (044) 590-08-58

Виставка 21 номінанта міжнародної премії Future Generation Art Prize 2014
Групова виставка художників-патронів Премії Future Generation Art Prize: **Андреаса Гурскі, Джеффа Кунса, Такаші Муракамі і Демієна Хьорста** (до 4 січня)
Час роботи: з 12.00 до 21.00, пн. – вихідний. Вхід вільний.

АРТ-ЦЕНТР «Я ГАЛЕРЕЯ»

www.yagallery.com.ua
Київ, вул. Хорива, 49б, тел. (044) 492-92-03
Микола Малишко «Десять постатей» (із 5 листопада)
Час роботи: з 10.00 до 19.00, нд. – вихідний.

ЩЕРБЕНКО АРТ-ЦЕНТР

www.shcherbenkoartcentre.com
Київ, вул. Михайлівська, 22б, тел. (044) 279-53-53
Персональний проект Сергія Кайдака «Час уперед (Timeline)» (до 8 листопада)
Час роботи: з 11.00 до 20.00, нд., пн. – вихідні.

МУЗЕЇ

НАЦІОНАЛЬНИЙ ХУДОЖНИЙ МУЗЕЙ УКРАЇНИ

www.namu.kiev.ua
Київ, вул. М. Грушевського, 6, тел. (044) 278-13-57
Виставка українського художника та перформансиста **Влодка Кауфмана «Свобода»** (до 31 листопада)
Час роботи: ср., чт., нд. – з 10.00 до 18.00, пт. – з 12.00 до 19.00, сб. – з 11.00 до 18.00, пн., вт. – вихідні.

НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

www.museumshvchenko.org.ua
Київ, бул. Т. Шевченка, 12, тел. (044) 234-25-56
Персональна виставка **Олександра Дубовика «Діалоги»** (із 4 листопада)

Картина Олександра Дубовика

Час роботи: з 10.00 до 18.00 (каса до 17.30), пн. – вихідний.

НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА

www.mundm.kiev.ua
Київ, вул. Лаврська, 9, корп. 29, тел. (044) 280-13-23
«Нові надходження музею. 2009–2014» (до 25 листопада)
Експонуються твори художнього ткацтва, вишивки, батику, декоративного розпису, народного іконопису, писанкарства.
Олександр Бабенко. Килимарство, gobelen, художня вишивка, малярство на склі, монотипія, акварельний та олійний живопис (до 29 листопада)
Час роботи: з 10.00 до 18.00, вт. – вихідний.

НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ БОГДАНА І ВАРВАРИ ХАНЕНКІВ

www.khanenkomuseum.kiev.ua
Київ, вул. Терещенківська, 15-17, тел. (044) 235-32-90
«Азербайджанські килими. Раритети XVIII–XX ст. із колекції музею» (до 16 листопада)
«Скарби баронів де Шодуар» (до 30 листопада)
Експонуються твори європейського мистецтва XVI–XIX ст. із колекції Житомирського обласного краєзнавчого музею.
Час роботи: з 10.30 до 17.30, пн., вт. – вихідні.

МУЗЕЙ ІСТОРІЇ КИЄВА

www.kyivhistorymuseum.org
Київ, вул. Б. Хмельницького, 7, тел. (044) 520-28-22
«1914. Київ. Мир/війна» (до 18 січня 2015 року)
Виставка до 100-річчя початку Першої світової війни.
Час роботи: з 10.00 до 19.00, пн. – до 16.00.

МУЗЕЙ ШОЛОМ-АЛЕЙХЕМА

www.sholom-aleichem.kiev.ua
Київ, Велика Васильківська 5а, тел. (044) 235-17-34
Стефан-Арпад Мадяр «Виміри». Живопис (до 25 листопада)

Стефан-Арпад Мадяр. Золотаве небо, Чоп

Час роботи: з 10.00 до 17.00, пн. – вихідні.

ГАЛЕРЕЇ

ГАЛЕРЕЯ «АВС АРТ»

www.avsart.com.ua
Київ, вул. Воздвиженська, 10б, тел. (044) 425-90-90
Олексій Іванюк, Наталія Корф-Іванюк «Вечір-Ранок». Живопис (до 8 листопада)
Час роботи: з 11.00 до 19.00, нд., пн. – вихідні.

ГАЛЕРЕЯ «БОТТЕГА»

www.bottega-gallery.com
Київ, вул. Михайлівська, 22б, тел. (044) 279-53-53
Аліна Максименко «Штопання» (до 8 листопада)
Серія картин, створених у техніці колажу: штопання грубими нитками і фрагменти панчіх на мальовничих полотнах
Час роботи: з 11.00 до 20.00, нд., пн. – вихідні.

ГАЛЕРЕЯ «МИСТЕЦЬКА ЗБІРКА»

www.artzbirka.com
Київ, вул. Терещенківська, 13 (вхід в арку), тел.: (044) 234-14-27
Михайло Деяк «Infinity». Живопис (до 23 листопада)
Час роботи: щодня з 10.00 до 18.00

ТЕАТРИ

НАЦІОНАЛЬНА ОПЕРА УКРАЇНИ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

www.opera.com.ua
Вул. Володимирська, 50, тел. 279-11-69 (каса)

4 – Шопеніана (на музику Ф. Шопена). М. Римський-Корсаков «Шехеразада»
5 – Дж. Верді «Дон Карлос»
6 – П. Чайковський «Лебедине озеро»
7 – П. Чайковський «Євгеній Онєгін»
8 – С. Прокоф'єв «Ромео і Джульєтта»
Вартість квитків: 20–300 грн.

У приміщенні театру

9 – Гала-концерт IV Всеукраїнського фестивалю-конкурсу народної хореографії **НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

www.ft.org.ua
Пл. Івана Франка, 3, тел. 279-59-21 (каса)
4 – «Едіт Піаф. Життя в кредит»
5 – Дж. Скарначчі, Р. Тарабузі «Моя професія – синьйор з вищого світу»
6 – О. Фредро «Дами і гусари»
7 – І. Афанасьєв «Урус-Шайтан»
8 – «Така її доля...» (за Т. Шевченком)
9 – А. Чехов «Чайка»

Вистави для дітей

9 (12.00) – Г. Гладков, В. Ліванов, Ю. Ентін «Бременські музиканти»
Камерна сцена імені Сергія Данченка
4 – «Момент кохання» (за В. Винниченком)
8 – «На полі крові» (за Лесею Українкою)
9 – Morituri te salutant (за В. Стефаніком)
Вартість квитків: 20–250 грн.

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

www.rusdram.com.ua
Вул. Б. Хмельницького, 5, тел. 234-42-23 (каса)
3 – Ж. Б. Мольєр «Уявно хворий»
4 – В. Шекспір «Джульєтта і Ромео»
5 – Д. Псафас «Потрібні брехуні!»
прем'єра
6 – І. Губач «Наполеон і корсиканка»
7 – Леся Українка «У полоні пристрастей» (Камінний господар)
8 – Д. Патрик «Дивна місця Севідж»
9 (12.00) – А. Крим «Заповіт цнотливого бабця»
9 – О. Островський «Тепленьке місце»

Нова сцена

5 (20.00) – Т. Дорст, У. Елер «Справжній чоловік на початку тисячоліття...»
6 (20.00) – Н. Птушкіна «Ненормальна»
прем'єра
8 (12.00) – А. Ніколаї «Жінка і чиновник»
8 (18.00) – А. Ніколаї «Прощальне танго»
9 (18.00) – В. Мухарьмов «Останнє кохання»

Сцена «Під дахом»

7 – «Олександр Вертинський. Бал Господній...»
8 – «Edith Piaf: життя в рожевому світлі»
9 – Ігор Бауєршіма «Над прірвою...» (Norway.Today) **прем'єра**
Початок вистав о 20.00
Вартість квитків: 20–210 грн.

КИЇВСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ДРАМИ І КОМЕДІЇ НА ЛІВОМУ БЕРЕЗІ ДНІПРА

www.drama-comedy.kiev.ua
Просп. Броварський, 25, тел. 517-89-80 (каса)
Основна сцена
4 – Ф. Достоєвський «Опійскін. Фома!»
5 – Г. Бюхнер «Карнавал плоті»
6 – Х. Бергер «Брешемо чисту правду»
7 – Дж. Керр «З коханнями не розслабляйтеся»
8 – І. Губач «Корсиканка»
9 – Аристофан «Чого хочуть жінки?»
Вартість квитків: 40–120 грн.

Мала сцена

8 (15.00) – А. Яблонська «Сімейні сцени» **прем'єра**
9 (15.00) – В. Гібсон «Двоє на гойдалці» **прем'єра**
Вартість квитків: 60–100 грн.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ОПЕРЕТИ

www.operetta.com.ua
Вул. Велика Васильківська, 53/3, тел. 287-26-30
5 – Ф. Легар «Весела вдова»
6 – Ф. Лоу «Моя чарівна леді»

7 – Ф. Ерве «Мадемуазель Нітуш»
8 – «Кармен-соїта» (на музику Ж. Бізе)

«Кармен-соїта». Фото Анатолія Федорівца

9 – К. Гольдони «Труффальдіно із Бергамо» **прем'єра**
Вартість квитків: 20–150 грн.

МИСТЕЦЬКО-КОНЦЕРТНИЙ ЦЕНТР ІМЕНІ ІВАНА КОЗЛОВСЬКОГО

www.kozlovsky.kiev.ua
Вул. Хрещатик, 50б, тел. 235-75-18
8 – Г. Коваль (сопрано), О. Чувпило (тенор), А. Яковенко (ф-но)
Вартість квитків: 20–30 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ МОЛОДИЙ ТЕАТР

www.molody.kiev.ua
Вул. Прорізна, 17, тел. 278-73-92 (каса)
4 – І. Жаміак «Потрібні брехуні!» **прем'єра**
5 – Ф. Шиллер «Підступність і кохання» **прем'єра**
6 – Ремі де Вос «Поки мама не прийшла»
7 – «Московіада» (за Ю. Андруховичем)
8 – Н. Дубіна (за І. Нецум-Левіцьким) «Кайдаші»

Вистави для дітей

9 (12.00) – Л. Розумовська «Русалонька»
Камерна сцена
4 – Ж. Гальсеран «Метод Гронхольма» **прем'єра**
6 – В. Сароян «Я знайду тебе, тому, що кохаю!» **прем'єра**
9 – К. Малініна «Неймовірна історія кохання»

Мікросцена

8 – Н. Симчич «В чом чудо, тьотя?!»
Вартість квитків: 40–120 грн.

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ОПЕРИ І БАЛЕТУ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

www.musictheatre.kiev.ua
Вул. Межигірська, 2, тел. 425-31-16
4 (13.00) – «Петрик і Вовк» (на музику С. Прокоф'єва). «Карнавал тварин» (на музику К. Сен-Санса)
5 – Київ Модерн-Балет: Ромео і Джульєтта (Шекспірименти)

6 (13.00) – О. Білаш «Пригоди Буратіно»
7 – Київ Модерн-Балет: «Палата № 6» (на музику А. Пярта). Underground (на музику П. Васкса)
8 (12.00) – Музичні класики. Класик 1-й «Симфонічна абетка для дітей та їхніх батьків»
9 (12.00) – П. Чайковський «Лебедине озеро»

9 – «Ніч яка місячна». Вечорниці в піснях і романсах **прем'єра**
Вартість квитків: 20–200 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЮНОГО ГЛЯДАЧА НА ЛИПКАХ

www.tuz.kiev.ua
Вул. Липська, 15/17, тел. 253-62-19
Велика сцена
5 (13.00) – У. Хуб «О восьмій на ковчезі» **прем'єра**
6 (13.00) – Г. Чеховськи «Король Дроздобород»
7 (12.00) – М. Твен «Пригоди Тома Соєра»
7 (18.00) – Т. Шевченко «Сон»
8 (12.00) – «Вовжд червоношкірих» (за О. Генрі)
8 (18.00) – Л. Андрєєв «Чарівні сабінянки» **прем'єра**
9 (12.00) – Я. та І. Златопольські «Ярмарковий гармидер»

Мала сцена

5 – А. Курейчик «Обережно, жінки!»
6 (18.00) – А. Курейчик «Людина і Вічність»
8 (11.00) – О. Несміян «Ти особливий»
9 (11.00) – С. Белов, С. Куваєв «Не хочу бути собакою»
Вартість квитків: 35–70 грн.

КИЇВСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЛЬОК

www.akademruppet.kiev.ua
Вул. М. Грушевського, 1а, тел. 278-58-08
4 (11.00) – О. Толстой «Золотий ключик»
5 (11.00) – Б. Заходер, В. Климівський «Дюймовочка»
6 (11.00) – Є. Огородній (за Д. Баррі) «Пітер Пен»
7 (11.00) – А. Дежуров «Царівна-жаба»
9 (11.00) – М. Петренко «Про Курочку Рябу та Сонечко Золоте»
9 (13.00) – Є. Шварц «Попелюшка»
9 (15.00) – Є. Тараховська «За шучим велінням»
9 (17.00) – М. Астрахан, Є. Жуковська «Нові пригоди Піфа»
Вартість квитків: 40 грн.

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЛЬОК

www.puppet-theater.kiev.ua
Вул. Мировільська, 1, тел. 513-15-00
4 – Г. Усач, С. Єфремов «Сестриця Оленка та братик Іванко»
5 – Н. Осипова «Відважне ягнятко»
6 – М. Супонін «Коза-дереза» **прем'єра**
7 – М. Шувалов «Кіт у чоботях»
8 – Є. Борисова (за О. Толстим) «Буратіно»
9 – М. Бартенев «Рахую до п'яти»
Початок вистав об 11.00 та 13.00
Вартість квитків: 40 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР «КОЛЕСО»

www.teatr-koleso.kiev.ua
Андріївський узвіз, 8, тел. 425-04-22
4, 5 – Ж. Ануй «Генерали у спідницях»
7 – О. Юр'єв «Міріам»
8 (15.00, 19.00) – «У Києві на Подолі, або «Где ви сохніте белью?»
9 – «Ніч кохання» (за С. Васильченком)
Камінна зала
6 – А. Шніцлер «Фатальний флірт, або Забавки»
Вартість квитків: 50–150 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР НА ПОДОЛІ

www.theatreonpodol.com
Андріївський узвіз, 20б, тел. 425-54-89
Театральна вітальня
4, 5, 6 – О. Островський «Ліс» **прем'єра**
7 – «Що я бачив уві сні» (за Л. Толстим) **прем'єра**
8 – О. Петров «Ніч для двох»
9 – Р. Тома «Пастка для одинака»
Вартість квитків: 50–70 грн.

У приміщенні Малої зали Палацу мистецтв «Україна»

6 – Т. Могильник, В. Гуляйченко «Лебедине озеро. Сутінки»
7, 8 – «Вернісаж на Андріївському» **прем'єра**
Вартість квитків: 70–90 грн.

НОВИЙ ТЕАТР НА ПЕЧЕРСЬКУ

www.newtheatre.kiev.ua
Вул. Немировича-Данченка, 5, тел. 285-65-50
7 (18.00) – В. Пелевін «П'ять оповідань Пелевіна»
8 (18.00), 9 (18.00) – «Salida Cruzada – 8 кроків танго»
Вартість квитків: 70–100 грн.

КИЇВСЬКИЙ ТЕАТР «АКТОР»

www.teatr-aktor.kiev.ua
Вул. Велика Житомирська, 40, тел. 362-50-50
3, 9 (17.00) – М. Коляда «Без вина винувата» **прем'єра**
5 – М. Жванецький «Одеські дачі»
Вартість квитків: 50 грн.

КИЇВСЬКА АКАДЕМІЧНА МАЙСТЕРНЯ ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА «СУЗІР'Я»

www.suzirya.org.ua
Вул. Ярославів Вал, 14б, тел. 272-41-88
5 – Дж. Маррелл «Сміх лангусти»

6 – І. Франко «Украдене щастя»
7 – В. Аїм «Випадкове танго»
8 – Б. Окуджава «У Барабанному провулку»
9 – Е.-Е. Шмітт «Оскар – Богу»
Вартість квитків: 50–150 грн.
Мікросцена
Вул. Ярославів Вал, 16
4 – Ф. Саган «Колочка»
7 – Ф. Білецький «Розмова, якої не було»
9 – Ю. Максименко «Бог явився мені в образі Жовтого зайця»
Початок вистав на Мікросцені о 19.30
Вартість квитків: 50 грн.

КОНЦЕРТНІ ЗАЛИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ БУДИНОК ОРГАННОЇ ТА КАМЕРНОЇ МУЗИКИ

www.organhall.kiev.ua
Вул. Велика Васильківська, 77, тел. 528-31-86
3 – Д. Вільке (орган) Німеччина
4 – Н. а. Н. Свириденко (клавесин), І. Іщак (контртенор), Г. Бубнова (орган), Н. Сіваченко (скрипка)
5 – М. Шьонхатт (орган) Німеччина, з. а. О. Нікітук (мецо-сопрано)
6 – Н. а. В. Кошуба (орган), з. а. М. Ліпінська (мецо-сопрано)
8 – Камерний ансамбль «Ківі», з. а. В. Балаховська (орган), С. Котко (колоратурний бас)

НАЦІОНАЛЬНА ФІЛАРМОНІЯ УКРАЇНИ

www.filarmonia.com.ua
Володимирський узвіз, 2, тел. 278-16-97 (каса)
4 – Урочисте закриття Першого фестивалю італійського музичного бароко в Україні
5 – Національний заслужений академічний симфонічний оркестр, з. а. О. Криса (скрипка) США
6 – Національний академічний духовий оркестр
7 – Академічний симфонічний оркестр НФУ, н. а. М. Дядюра (диригент), І. Четусь (ф-но)
8 – Концерт до 75-річчя від дня народження н. а. А. Паламаренка
9 – Академічний симфонічний оркестр «Філармонія», В. Руденко (ф-но)

ЦИРК

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦИРК УКРАЇНИ

www.circus.kiev.ua
Пл. Перемоги, 2, тел. 486-39-27 (каса)
Програма «Магічне коло»

Ілюзіоніст Євген Новосолов. Фото з особистого архіву артиста

Вартість квитків: 50–180 грн.

Примітка

У репертуарі можливі зміни. Початок вистав о 19.00, якщо не зазначено інший час

оголошення

11
ЛИСТОПАДА
19:00

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПАЛАЦ МИСТЕЦТВ
"УКРАЇНА"
МАЛИЙ ЗАЛ.

ПРОЕКТ IGOR

JAZZ Kolo
ДЖАЗ КОЛО

З ПРОГРАМОЮ ІГОРА ЗАКУСА:

**БАСОВА
ПІСНЯ**

УЧАСНИКИ КОНЦЕРТУ:

ЛАУРА МАРТІ

ОЛЕГ ПАШКОВСЬКИЙ

ІГОР ЗАКУС

ОЛЕКСАНДР ЛЕБЕДЕНКО

СТРУННИЙ КВАРТЕТ ASTURIA:

ВІРА ВАЛІЄВА

КАТЕРИНА ГОЛОВКО

ОЛЕНА МОСКАЛЕНКО

МИРОСЛАВА ЦИБКА

palace-ukraine.com

замовлення квитків

247 23 03

TEMP
PORA

jazz.kolo

PARTER.ua
незалежний магазин
287 87 87

Тиждень

ОРГАНІЗАТОР: НПМ "УКРАЇНА", ТЕЛ. +38 (044) 247 25 55

■ БЕЗОПЛАТНЕ ОГолошення

Умови для публікацій безоплатних оголошень у тижневику «Культура і життя».

1. Подача оголошення будь-яким передбаченим для цього способом вважається письмовою згодою фізичної особи на обробку її персональних даних та їхню публікацію у відповідних межах.

2. Безоплатно приймаються приватні оголошення на теми, пов'язані з культурою (приватні уроки музики, вокалу, подарую книжку, картину, шукаю роботу в театрі, продаю музичний інструмент, приймаю замовлення на виготовлення народного одягу тощо).

3. Подана інформація друкується українською та російською мовами.

4. Безоплатні оголошення приймаються на вирізаних із газети купонах та

– надісланих поштою;

– по телефону/факсу +38 (044) 498–23–64;

– за допомогою СМС-повідомлень на номер телефону +38 (067) 394–97–21 згідно з формою купона;

– в редакції газети: Україна 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1;

– через електронну пошту згідно з формою купона nvi.kultura.sale@gmail.com.

5. На одному купоні можна замовити публікацію лише одного приватного оголошення.

6. Безоплатне оголошення публікується протягом двох тижнів із часу його отримання.

7. Кількість безоплатних оголошень від однієї фізичної особи не може перевищувати трьох за місяць.

8. Текст оголошення повинен починатися з предмета оголошення.

9. Оголошення про загублені документи приймаються лише в редакції.

10. Редакція залишає за собою право редакторських правок у поданому оголошенні. Інформація, яка не відповідає зазначеним умовам, НЕ ПУБЛІКУЄТЬСЯ.

11. Обсяг оголошення – до 25 слів.

12. Претензії з приводу затримки чи втрати оголошень, відправлених поштою, редакція не приймає.

13. Оголошення, подані для газети, надалі дублюватимуться на порталі uaculture.com.

14. Редакція може змінювати вимоги щодо змісту та умов публікації оголошень.

15. У випадку виявлення недобросовісної інформації (подання оголошення на чужі номери телефонів або адреси) редакція передає відповідні матеріали для розслідування правоохоронним органам.

Редакція застерігає: відповідальність за інформацію в оголошеннях несуть їх подавачі, зміст поданого оголошення повинен відповідати вимогам чинного законодавства та нормам моралі.

Безоплатне оголошення

Текст оголошення _____

_____

_____

_____

_____

_____

Телефон _____

ПІБ _____

_____

Адреса _____

_____

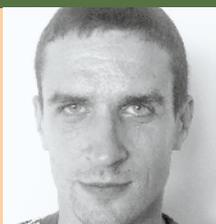
_____

_____

Підпис _____

_____

редактор
Руслан ОНОПРИЄНКО

ПІСЛЯМОВА

ДП «Національне газетно-журнальне видавництво» ПРОПОНУЄ:

Повний PR-супровід фестивалів

громадських ініціатив та акцій, вернісажів і виставок

Медіа та інформаційне партнерство

Організація прес-конференцій та прес-турів

Дизайн і верстка, підготовка до друку листівок, каталогів, збірників тез, книг і періодичних видань

Поліграфічні послуги: друк від візитки до подарункового фотоальбому

Фотозйомка – репортажна, студійна

Реклама в загально-українських та регіональних ЗМІ

Нова українізація

Роман ПОВЗИК

Свого часу на шкільних уроках хімії я засвоїв принцип Ле Шательє: під час зовнішнього впливу на систему в ній посилюються процеси, спрямовані на компенсацію цього впливу.

Зараз ми щодня спостерігаємо це явище у своєму житті. Це – найпотужніша хвиля українізації у XXI столітті.

Зовнішній вплив у даному випадку – це російська агресія, яка об'єднала Україну як ніколи. І це цілком закономірно: проти спільного ворога навіть сусіди, які могли сваритися між собою, стають плече до плеча.

На цю «сучасну» українізацію відгукнулися підприємці. Ще під час Євромайдану виник попит на патріотичну символіку. Згодом він просто вибухнув. Скажімо, підприємці в моїй рідній Полтаві зробили прості футболки «ПТН ПНХ» (сподіваюся, абревіатуру нікому не треба розшифровувати). Згодом же як малюнок «пішли» тризуби будь-яких кольорів і розмірів.

Та сама ситуація з державними прапорами. Певний час на них просто-таки «полювали» патріоти по відповідних магазинах. Багато хто вивішував (і досі продовжує) на своїх балконах рідний український синьо-жовтий стяг. І наразі багато хто відчуває справжню гордість за ці кольори.

Ми маємо розуміти, що живемо у незвичайний для нашої країни час. Саме зараз народжується повноцінна нація. Саме зараз нам стають важливими наш герб і прапор. Тепер гімн України набув зовсім

нового звучання й розуміння. І ми маємо скористатися цим шансом.

До речі, якщо перейти від інформації до продуктів харчування, то саме акції «Бойкотуй російське!» стали одним із перших провісників українізації XXI століття. Були це й просто листівки з інформацією про товари окупанта (що доволі часто робилося не надто професійно і з неточностями щодо тих чи інших марок, які мають акціонерів у різних країнах), чи описування російських банків не надто позитивними словами, чи – мое

улюблене – флешмоби з масовим лежанням у супермаркетах («Російське вбиває»). Дехто скаже, що такі кроки майже нічого не дають.

Але вони поволі дають зрозуміти громадянину його відповідальність за допомогу державі, яка веде проти України неоголошену війну. І вже за деякий час це дало свої плоди: люди реально почали дивитися на штрих-коди товарів, які купують, шукаючи там своє «482».

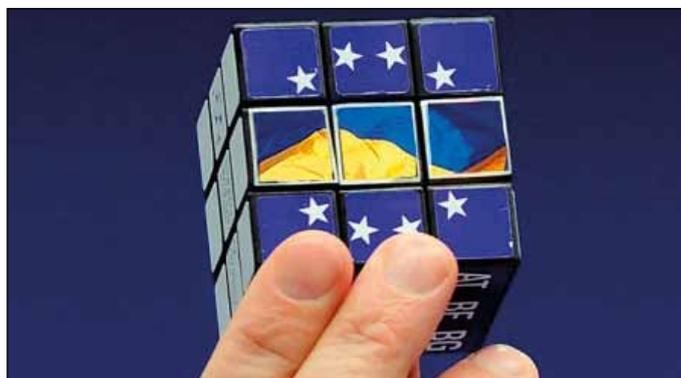
Понад 80 років тому письменник Микола Хвильовий проголошував курс, яким має йти українська література

та мистецтво в цілому, дуже просто: «Геть від Москви!» У школі, в 2006 році, я ще не міг повністю усвідомити силу цих слів і той глобальний курс, що стояв за ними. А Хвильовий виявився як ніколи правий. Його не послушав тоді майже ніхто, а ті, хто послушав, поїхали не до Європи, а до Сибіру.

Зараз перед нами відчинені двері. Не всі, звісно. Але дуже багато. Покоління моїх батьків про такі перспективи у свій час не могло й мріяти. Перед нами купа роботи. Ми багато чого не вміємо й не знаємо. Для того, щоб з гордістю говорити про те, що ти – українець, для того, щоб мати змогу представляти свою націю в Європі, потрібні роки роботи. Насамперед – роботи над собою.

Час пишатися минув. Синьо-жовтий прапор на щоках – це добре, але молоді українські спеціалісти на стажуванні в Литві чи журналісти за обміном у Норвегії – набагато краще.

Час спрямувати цей патріотизм у практичні сфери. Мости спалено. Справа за нами.

Газета «Культура і життя»

№ 44 (4615), 31 жовтня–6 листопада 2014 р.

Виходить із 7 жовтня 1923 року
Свідчення про реєстрацію
КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Засновники

Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

Черговий редактор

Євген БУКЕТ

Адреса редакції

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-65
nvu.kultura@gmail.com

Видавець

Національне газетно-журнальне видавництво

Генеральний директор

Роман РАТУШНИЙ

Видавнича рада

Євген БУКЕТ, Сергій ВАСИЛЬЄВ, Олег ВЕРГЕЛІС, Яніна ГАВРИЛОВА, Валерій ГРИЦЕНКО, Вадим ДОРОШЕНКО, Віктор фон ЕРЦЕН-ГЛЕРОН, Олесь ЖУРАВЧАК, Наталка ІВАНЧЕНКО, Наталія КОВАЛЬ, Андрій КУРКОВ, Наталія ЛИГАЧОВА, Лариса НІКІФОРЕНКО, Руслан ОНОПРИЄНКО, Роман РАТУШНИЙ, Віталій САТАРЕНКО, Анатолій СЕРИКОВ, Артем СТЕЛЬМАШОВ, Ліліана ФЕСЕНКО, Антон ФІЛАТОВ

Адреса видавництва

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498-23-65

Інтернет-портал <http://uaculture.com>

Дизайн та верстка

Сергій ЗАДВОРНИЙ

Віддруковано в ТОВ «МЕГА-Поліграф», м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14

Тел.: (044) 581-68-15

e-mail: office@mega-poligraf.kiev.ua

Розповсюдження і реклама

Тел.: +38 (044) 498-23-64; +38 (067) 474-55-84

Редакція не публікує колективні листи та звернення
Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків, подає лише авторський погляд.

Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів «Культури і життя» – тільки з письмового дозволу редакції.

© «Культура і життя», 2014

ПЕРЕДПЛАТА НА ГАЗЕТУ ТРИВАЄ

Передплатна ціна на 2015 рік:
півріччя – 89,19 грн; 3 місяці – 45,42 грн;

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс
60969

Наклад 10 000

Ціна договірною

